

HRVATSKI VOJNIK

Broj 208. Godina V. 3. listopada 2008.

www.hrvatski-vojnik.hr

BESPLATNI PRIMJERAK

€ 2,10•CAD 3,00•AUD 3,30•USA 2,00•CHF 3,50•SLO € 1,80•SIT 430,00•SEK 17,00•NOK 17,00•DKK 15,50•GBP 1,30

Na Brijunima održana proširena konferencija načelnika
glavnih stožera država Američko-jadranske povelje

Za mir i sigurnost u regiji i šire

ŽENEVA

Problemi s ravnotežom

Svicarske oružane snage suspendirale su od 29. rujna sve letove helikoptera tipa Eurocopter EC635 koje bi obavljao samo jedan pilot.

Naime, postoji problem s ravnotežom, koji bi mogao dovesti do prijetnji sigurnosti. Središte gravitacije leži na stražnjem dijelu letjelice, tako da bi se mogla nakriviti tijekom leta. Glasnogovornica Švicarske agencije za nabavu, Sonja Margelist, izjavila je da je problem prijavljen proizvođaču Eurocopteru i da oni traže rješenje. Dok se ono ne nađe, dopušteni su letovi samo s kopilotom ili drugim članom posade, koji svojom težinom može osigurati ravnotežu. Eurocopter je dužan platiti troškove svih mogućih prepravki.

WASHINGTON

Nezabrinuti načelnik

Admiral Michael Mullen, načelnik američko-ga Združenog stožera oružanih snaga, krajem prošlog tjedna izjavio je da ga najavljuje ruska modernizacija i ojačavanje oružanih sna-ga ne zabrinjavaju. Isto je s mornaričkom vježbom koju će Rusi u studenom održati s Venezuelom. Još dok je bio na čelu mornarice, Mullen je iz razgovora s ruskim kolegama shvatio da žele modernizirati svoje strateške snage. Glede suradnje s Chavezovom Venezuelom, admirал misli da dvije zemlje mogu surađivati ako im to odgovara i da na to ne gleda kao na prijetnju američkim interesima.

NEW DELHI

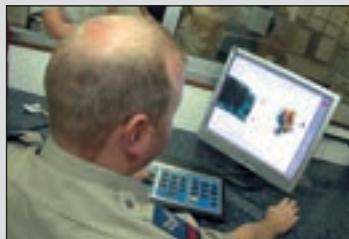
Od trgovine prema partnerstvu

Na sastanku 29. rujna, indijski ministar obrane Shri Antony i njegov ruski kolega Anatolij Serdjukov produljili su trajanje bilateralnog ugovora o zajedničkoj komisiji za suradnju na području vojne tehnologije. Bilo je predviđeno da traje do 2010., a produljen je za još deset godina. Ugovor i rad komisije za sobom povlače suradnju u kupovini i prodaji, zajedničkom razvoju i proizvodnji, te ostalim oblicima suradnje koji uključuju zajedničke vježbe i obučavanje. Time odnos dviju sila prelazi iz onoga *kupac-prodavač* u pravo partnerstvo, rekao je Serdjukov. Ipak, najviše je odjeknula Antonyjeva izjava kojom je potvrđio da će Indija od Rusije kupiti 347 tenkova T-90, a daljnjih 1000 bit će transferom tehnologije proizvedeno u Indiji.

LONDON

Krađa podataka

MOD UK

Britanski list The Daily Telegraph objavio je izjavu vojnog glasnogovornika kojom se priznaje nestanak računalnih *datoteka* što su sadržavale osobne podatke 50 000 pripadnika Kraljevskih zračnih snaga. Na popisu, pohranjenom na tri USB diska, bila su imena svih aktualnih djelatnika RAF-a, veterana i članova njihovih obitelji. Diskovi su bili pohranjeni u prostoriju Agencije djelatnog osoblja i veterana u vojarni Innsworth u Gloucesteru. Ovo je još jedan u nizu gubitaka vladinih podataka u Velikoj Britaniji: najgori incident dogodio se u kolovozu, kad su nestale datoteke s imenima i datumima puštanja 84 000 zatvorenika.

LONDON

Zamjena vozila

Britanski vojni dužnosnici rade na zamjeni *ranjivih* vozila za transport vojnika koja se rabe u Afganistanu, naveo je 29. rujna The Times of London. U sklopu plana vrijednog 900 milijuna dolara, aktualna vozila bit će zamijenjena sa 600 novih vozila. Iako ne citiraju izvor, u tiskovini navode da će se nova vozila naći u Afganistanu na proljeće, a među njima će biti 100 Mastifa (britanska modificirana verzija američkog Cougara) i 100 Jackala (vozila dodatno osiguranih od mina).

MOD UK

CANBERRA

Kratkotrajna Heraklova pauza

Svi transportni zrakoplovi tipa C-130 Hercules, kojima se služi Kraljevstvo australsko ratno zrakoplovstvo, bili su prisilno prizemljeni od 15. rujna. Naime, tijekom leta jednog od njih otkriven je kvar na opremi za slijetanje smješteno na nosu zrakoplova. Unatoč sigurnom slijetanju, letovi su suspendirani i pokrenuta je istraga, i to uz pomoć stručnjaka proizvođača, Lockheed Martina. Pokazalo se da je kvar izolirani slučaj, nastao uslijed pogreške u izradi zrakoplova. Od 30. rujna, 24 Herculesa australskog RAF-a opet normalno obavljaju letačke operacije, a Australci tvrde da je reakcija na incident pokazala njihovu temeljitet u čuvanju sigurnosti.

RAAF

Nakladnik:
MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović
(zeljko.stipanovic@morrh.hr)
Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić
(vpintar@morrh.hr)
Zamjenik glavnog urednika za Internet:
Toma Vlašić (toma.vlasic@morrh.hr)
Izvršni urednik: Mario Galić
(mario.gallic@morrh.hr)
Urednici i novinari: Marija Alvir,
(marija.alvir@morrh.hr), Leida Parlov,
Domagoj Vlahović
Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotograf: Davor Kirin
Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)
(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,
Predrag Belušić, Damir Bebek
Webmaster: Drago Kelemen (dragok@morrh.hr)
Privevod: Jasmina Pešek
Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo
tel: 3784-937

Lektori: Gordana Jelavić, Boženka Bagarić

Marketing i financije: Igor Vitanović
tel: 3786-348;
fax: 3784-322

Preplata:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovac d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb
(za: Služba za odnose s javnošću i informiranje), devizni račun u Zagrebačkoj banci
30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovac d.d.,
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za:
Služba za odnose s javnošću i informiranje),
žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj
165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pretplatnike da nakon uplate kopiju uplatnice
pošalju na adresu TISAK trgovac d.d.
Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

Tisk:

Tiskara Zelina d.d.,
K. Krizmanić 1, 10380 Sv. I. Zelina

Naslov uredništva:

MORH
Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.
252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska
<http://www.hrvatski-vojnik.hr>
E-mail: hrvojnik@morrh.hr

Naklada: 5800 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2008.

Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

Na Brijunima održana prošrena konferencija načelnika glavnih stožera država Američko-jadranske povelje

"Na sigurnosno-obrambenom području Američko-jadranska povelja dala je rezultate i u okviru jačanja regionalne suradnje, te je time postala jedan od mehanizama stabilizacije ovog prostora" zaključio je predsjednik Mesić...

Strana 4

Brigadir Zdravko JAKOP, načelnik Službe za nadzor naoružanja

Hrvatska je jedan od vrlo pozitivnih primjera u procesima kontrole, smanjivanja i uništavanja naoružanja. Sve su naše aktivnosti najvećim dijelom povezane s međunarodnim aktivnostima i one traže od djelatnika da, kako volimo reći, "budu provedene u duhu sporazuma". U tom kontekstu, iako smo mi vojni stručnjaci, treba u rad unijeti i "diplomatsku dozu"...

Strana 8

Kaare Helland-Olsen, načelnik Službe za odnose s javnošću norveškog MO

U pripremi konferencije imali smo isti tip promišljanja. Mislim da je malo razlika između norveškog i hrvatskog pristupa odnosa s javnošću. Hrvatski standardi na svim područjima, pa tako i u Oružanim snagama su visoki i veselim se našoj budućoj suradnji

Strana 12

Razvoj simulacija u Europi

Razvoj simulacija kao dominantnog oblika obučavanja stožera u proteklih desetak godina uvelike je napredovao. Gotovo sve europske zemlje imaju ili uvode simulacije kao sredstvo za obuku stožera od razine bojne naviše

Strana 20

Naslovnicu snimila Vesna PINTARIĆ

Na Brijunima održana proširena konferencija načelnika glavnih stožera država Američko-jadranske povelje

Za mir i sigurnost u regiji i šire

"Na sigurnosno-obrambenom području Američko-jadranska povelja dala je rezultate i u okviru jačanja regionalne suradnje, te je time postala jedan od mehanizama stabilizacije ovog prostora", zaključio je predsjednik Mesić, dodajući da je A-3 i dalje potrebna inicijativa, koju treba nastaviti razvijati

Marija ALVIR, snimio Branimir ŠENK

Jačanje mira i sigurnosti naziv je proširene konferencije načelnika glavnih stožera država Američko-jadranske povelje, održane na Brijunima od 25. do 27. rujna, na kojoj su, uz predstavnike zemalja članica

A-3 inicijative, Albanije, Hrvatske i Makedonije, sudjelovali i njihove kolege iz Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Estonije, Kanade, Litve i Slovenije, a na otvorenju je bio i predsjednik Republike RH te vrhovni zapovjednik Oružanih snaga Stjepan Mesić.

"Cilj ove konferencije - razmjena iskustava u transformaciji oružanih snaga zemalja članica A-3 inicijative, s posebnim naglaskom na pripreme za sudjelovanje u međunarodnim operacijama pod vodstvom NATO saveza - važan je i u odnosu na definiranje buduće suradnje", istaknuo je predsjednik Mesić u pozdravnom govoru na početku konferencije, dodavši da je ona ujedno dokaz uspešnosti procesa pokrenutog prije pet godina. Napominjući da je Američko-jadranska povelja od samog početka imala širi cilj od poticanja obrambene suradnje njezinih članica kao potpore njihovim naporima za postizanjem punopravnog članstva u NATO-u, zaključio je da je to imalo pozitivan učinak na razvijanje svekolike regionalne suradnje, a time i na jačanje regionalne sigurnosti u ovom dijelu Europe. Ističući da je strateški cilj hrvatske vanjske i sigurnosne politike članstvo u NATO savezu i Europskoj uniji, iz-

■ Na konferenciji su uz predstavnike zemalja članica A-3 inicijative, Albanije, Hrvatske i Makedonije, sudjelovali i njihove kolege iz Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Estonije, Kanade, Litve i Slovenije

razio je također nadu da će punopravne članice NATO-a postati i druge zemlje u regiji koje to žele, te je poručio da Hrvatska želi biti primjer drugima nastavljajući suradnju u sklopu A-3 inicijative i nakon ulaska u NATO savez. "Na sigurnosno-obrambenom području Američko-jadranska povelja dala je rezultate i u okviru jačanja regionalne suradnje, te je time postala jedan od mehanizama stabilizacije ovog prostora", zaključio je Mesić, dodajući da je A-3 i dalje potrebna inicijativa koju treba nastaviti razvijati.

Uime domaćina konferencije, sudionike je pozdravio načelnik Glavnog stožera OSRH-a general zbora Josip Lucić, ističući da su se na Brijunima okupili predstavnici NATO zemalja i onih koje to žele postati, kako bi međusobno razmjenjenili iskustva. Podsjećajući na vrijeme otprije četiri godine, kada je pokrenuta A-3 inicijativa, zaključio je da su sve tri zemlje potpisnice Američko-jadranske povelje, uz pomoć američkih prijatelja, postigle mnogo. "Željeli smo svijetu pokazati da možemo zajedno raditi, da se možemo mijenjati i poboljšati te smo bili spremni naporno raditi da bismo to postigli", istaknuo je general Lucić, dodavši da su se albanske, makedonske i hrvatske oružane snage uspješno transformirale u moderne, fleksibilne i sposobne oružane snage te da su naučile raditi u međunarodnom okruženju na svim razinama. "Znamo da ulazak u NATO znači tek novi početak", rekao je Lucić, izražavajući nadu da će Makedonija, kao i Albanija i Hrvatska, također dobiti pozivnicu za punopravno članstvo u NA-

Potpisivanje zajedničke izjave načelnika glavnih stožera Republike Albanije, Republike Hrvatske i Republike Makedonije

TO-u, te je poručio: "Ne namjeravamo usporiti i prestati raditi na sebi i za mir u svijetu".

Na kraju konferencije, na kojoj su sudjelovali i predstavnici NATO-a i EUCOM-a, zapovjednik Zapovjedništva Združenih savezničkih snaga u Napulju admirал Mark Fitzgerald i zamjenik zapovjednika Zapovjedništva SAD-a za Europu viceadmiral Richard Gallagher, te državni tajnik MORH-a Gordan Čaćić i ravnatelj MORH-ove Uprave za obrambenu politiku Pjer Šimunović, načelnici glavnih stožera država Američko-jadranske povelje potpisali su zajedničku izjavu kojom, između ostalog, podupiru ideju njezina proširenja i na druge zemlje u regiji. ■

Zajednička izjava načelnika glavnih stožera Republike Albanije, Republike Hrvatske, Republike Makedonije

1. Mi, načelnici glavnih stožera oružanih snaga Republike Albanije, Republike Hrvatske i Republike Makedonije okupili smo se danas, 26. rujna 2008., na IX. konferenciji načelnika glavnih stožera Američko-jadranske povelje, kako bismo raspravljali o širenju mira u regiji i svijetu kroz transformaciju naših oružanih snaga na putu u euroatlantske integracije i sudjelovanjem u operacijama potpore miru.

2. Istimći geslo Konferencije, **Jačanje mira i sigurnosti**, uvjereni smo da samo međusobnom suradnjom i razumijevanjem možemo ojačati sigurnost i stabilnost ove regije. U ovom smo duhu zaželjeli dobrodošlicu našim kolegama iz Bosne i Hercegovine i Crne Gore te slušali prezentacije o procesima reforme u njihovim oružanim snagama. S nestrpljenjem očekujemo daljnje sudjelovanje vodstva srpskih oružanih snaga na budućim konferencijama Američko-jadranske povelje.

3. Uvažavamo nazočnost naših kolega iz Estonije, Litve i Slovenije, kao i zapovjednika Savezničkih združenih snaga u Napulju i zamjenika zapovjednika Zapovjedništva Sjedinjenih Američkih Država za Europu te njihov doprinos, savjet i potporu u našem nastavljanju procesa reforme.

4. Razmatrajući razvoj i aktivnosti zemalja Američko-jadranske povelje dosad, gledajući što smo u prošlosti poduzeli u transformaciji naših oružanih snaga, imajući na umu sve globalne sigurnosne izazove u današnjem svijetu, odlučni smo nastaviti sa zajedničkim nastojanjima i doprinosom stvaranju i proširenju sigurnosti i mira. Potpisujući ovu Zajedničku izjavu, ponovno potvrđujemo naše duboko uvjerenje da je uzajamna suradnja jedini način djelovanja kojim se može postići sveukupan razvoj ove regije.

5. Naše sudjelovanje u operacijama potpore miru jasan je pokazatelj da možemo i želimo biti i da jesmo aktivni sudionici u stvaranju globalne sigurnosti. Ova zadaća i dalje će biti težište naših aktivnosti, bez obzira na to vodi li operacije NATO, UN ili EU.

6. Prema tome, izražavamo naše zadovoljstvo radom Kombiniranog medicinskog tima u misiji ISAF u Afganistanu. Nadamo se pronaći druge načine zajedničkog djelovanja u multinacionalnom okruženju.

7. Pohvaljujemo nastojanja drugih zemalja u regiji koja su usmjereni pristupaju u euroatlantsku zajednicu, sve korake koje su one dosad poduzele i javno izraženu želju tih zemalja da sudjeluju u multinacionalnim vojnim operacijama.

8. Potpisnici Američko-jadranske povelje podupiru ideju proširenja Američko-jadranske povelje na sve druge zemlje u regiji, u skladu s ciljevima i načelima Povelje i u skladu s njihovim vlastitim interesima. Pružit ćemo potrebnu potporu ovim nacijama kroz intenzivnu međunarodnu vojnu suradnju te tako pridonijeti zajedničkom cilju stvaranja mira i sigurnosti u regiji i šire.

9. Dogovoren je da će se sljedeći sastanak načelnika glavnih stožera Republike Albanije, Republike Hrvatske i Republike Makedonije održati u Republici Albaniji u proljeće 2009.

Zamjenik ministra obrane SAD-a u MORH-u

snimio D. KIRIN

Tijekom 28. i 29. rujna Republiku Hrvatsku je službeno posjetilo izaslanstvo Sjedinjenih Američkih Država na čelu sa zamjenikom ministra obrane, Gordonom Englandom.

Domaćin posjeta bio je ministar obrane Republike Hrvatske Branko Vukelić. Nakon službenog sastanka drugog dana posjeta, u prostorijama MORH-a je organizirana izjava za medije. Na sastanku se raspravljalo o bilateralnim odnosima dviju zemalja, s naglaskom na vojno-obrambenoj suradnji.

Zahvalivši svom gostu na američkom potpisivanju Protokola o pristupanju RH NATO-u, Vukelić je ustvrdio da Hrvatska najopsežniju vojnu suradnju ostvaruje upravo sa SAD-om. Ta je suradnja uvelike pridonijela uspješnoj transformaciji hrvatskih Oružanih snaga i ulasku naše zemlje u Sjevernoatlantski savez. Intenzivna suradnja će se nastaviti u više zajedničkih projekata, rekao je ministar,

uključujući i školovanje časnika te sudjelovanje u međunarodnim mirovnim misijama.

Gordon England, koji prvi put boravi u Hrvatskoj, smatra da u sklopu bilateralnih odnosa SAD i RH vojna suradnja zauzima najistaknutije mjesto. Čestitao je na naporima i konačnim postignućima Republike Hrvatske na putu u NATO, a nedavni posjet predsjednika Busha okarakterizirao je kao jasnu potvrdu izvrsnih odnosa. Američki zamjenik ministra uputio je osobitu zahvalnost Hrvatskoj na njezinu doprinisu uspostavljanju mira u Afganistanu, a podsjetio je i na doprinos koju hrvatski vojnici daju UN-u u 13 mirovnih misija. Sve to pokazuje hrvatsku predanost demokraciji i slobodi, ne samo na njezinu tlu nego i diljem svijeta, istaknuo je.

Nakon konferencije, američko se izaslanstvo uputilo na sastanke s predsjednikom RH Stjepanom Mesićem i predsjednikom Vlade dr. Ivom Sanaderom.

D. VLAHOVIĆ

snimio D. KIRIN

Slovačko izaslanstvo u Inspektoratu obrane

U službenom posjetu Inspektoratu obrane MORH-a boravilo je od 28. rujna do 1. listopada izaslanstvo In-

spektorata obrane Republike Slovačke, u kojemu su bili brigadir Lubomir Abel, ing. Marian Blaško, brigadir Peter Hopko i brigadir Anton Ondruška, vojni izaslanik MO Republike Slovačke.

Izaslanstvo je primio u prostorijama Inspektorata glavni inspektor obrane, general pukovnik Marijan Mareković sa suradnicima, pomoćnikom GIO za vojni sektor brigadirom Ivanom Benetom, pomoćnikom GIO za civilni sektor Marijem Vučelićem i načelnikom Odjela za koordinaciju brigadirom Ivanom Mihalinom.

snimio T. BRANDT

Nakon službenih razgovora u Inspektoratu obrane, gdje je gostima prezentiran ustroj i rad IO MORH-a te vojnog i civilnog sektora, a ujedno su gosti prezentirali iskustva u radu svog inspektorata, slovačko izaslanstvo primio je i državni tajnik MORH-a Gordan Čaćić. Na sastanku je izraženo zadovoljstvo visokom razinom prijateljskih odnosa između dviju zemalja, osobito na obrambenom planu. Državni tajnik Čaćić zahvalio je slovačkoj strani na potpori Hrvatskoj na putu u punopravno članstvo euroatlantskih integracija. Gosti iz Slovačke također su posjetili u Delnicama Bojnu za specijalna djelovanja i u Karlovcu tvornicu "HS - produkt".

OJI

Obilježavanje 65. obljetnice pobune u Villefrancheu

U obilježavanju 65. obljetnice pobune Hrvata (17. rujna 1943.) u Villefranche de Rouergueu prvi put je sudjelovalo izaslanstvo MORH-a.

Izaslanstvo su predvodili Davor Čutić, načelnik Službe za međunarodnu obrambenu suradnju, pukovnik Milenko Horvatić, načelnik Odjela za bilateralu, bojnica Lenka Perić, savjetnica za bilateralne odnose s Francuskom, te vojni izaslanik u Francuskoj Republici pukovnik Andreja Šakić. Posjet Villefrancheu planiran je i u sklopu Plana bilateralne obrambene suradnje s Francuskom za 2008. godinu.

Na proslavi su, kao i prijašnjih godina, sudjelovali članovi Udruge dragovoljaca i veterana Domovinskog rata RH, predstavnici Francusko-hrvatske udruge iz Toulousea te

predstavnici raznih francuskih veteranskih udruga i stanovnici Villefranchea.

Izaslanstvo MORH-a te veleposlanika RH u Francuskoj Mirka Galića i tajnika Claudea Grbešu iz veleposlanstva u Parizu primio je i gradonačelnik Villefranche de Rouerguea, Serge Rques sa suradnicima, te im priredio prigodan domjenak. Uz veleposlanika Galića, te izaslanstvo MORH-a i

Udruge dragovoljaca i veterana Domovinskog rata, ove je godine vijenac na spomenik pobunjenim Hrvatima položio i veleposlanik BiH u

Francuskoj, Almir Šahović, jer je, uz suglasnost BiH, 2006. omogućeno otvaranje Spomen-parka Hrvatima.

L. PERIĆ

Seminar o provedbi tečaja za borbenog bolničara

Na Hrvatskom vojnom učilištu "Petar Zrinski" od 22. do 24. rujna održan je seminar pod nazivom "Preparation and Conduct of a Combat Lifesaver Course (CLSC)" u sklopu zajedničkih aktivnosti, vojno-vojne suradnje između američkog Ureda za obrambenu suradnju i hrvatske Službe za međunarodnu obrambenu suradnju.

Tečaj je održao stručni tim sastavljen od tri pripadnika Sanitetske uprave Nacionalne garde države Minnesota: nadnarednik Christopher Reed, nadnarednica Rebecca Wilson i skupnik Cesar Garcia Galvan. Na tečaju su sudjelovali predstavnici službi iz područja zdravstvene potpore OSRH i predstavnici Hrvatske gorske službe spašavanja. Svrha je seminara bila upoznavanje predstavnika OSRH s pripremom, organizacijom i provedbom tečaja za borbenog bolničara (Combat Lifesaver) kako ga provode u Nacionalnoj gardi Minnesota u Regional Training Institute i u postrojbama Nacionalne garde Minnesota.

Nacionalna garda Minnesota ima 11 600 pripadnika, od toga 1 400 educiranih Combat Lifesaver vojnika. Država Minnesota uvidjela je da svaki vojnik zapravo treba imati znanja Combat Lifesaver kako bi mogao pružiti prvu po-

snimio T. BRANDT

moć drugom vojniku, kao i samom sebi. Zbog toga planiraju u sljedeće dvije godine educirati sve vojниke za borbene bolničare.

U Regional Training Institute Minnesota stručnjaci održavaju 40 tečaja na godinu, a maksimalan broj polaznika na jednom je tečaju 20 vojnika. Trenutačno mogu osposobiti svake godi-

ne po 800 polaznika. Odnos broja polaznika i nastavnika jest 6:1. Tečaj za borbenog bolničara traje pet dana (40 sati), a naglasak je na praktičnom dijelu izobrazbe te se jednom na godinu osvježava naučeno znanje u trodnevnoj nastavi od 24 sata. Borbeni bolničar (Combat Lifesaver) je vojnik nemedicinar, koji je educiran za pružanje napredne prve pomoći, što spašava život suborcu na bojišnici do dolaska medicinskog osoblja. *Combat Lifesaver* je na prvom mjestu borac, a pružanje prve pomoći njegova je sekundarna uloga kada to dopušta taktička situacija.

Tijekom seminara polaznici iz OSRH bili su upoznati s ulogom i zadaćama borbenog bolničara i prezentacijama praktičnih scenarija ranjavanja, koje vojnik mora svladati kako bi znao pružiti prvu pomoć.

D. PERIĆ

**Brigadir Zdravko JAKOP,
načelnik Službe za nadzor naoružanja**

Od stvaranja međusobnog povjerenja do provedbe međunarodnih ugovora

Hrvatska je jedan od vrlo pozitivnih primjera u procesima kontrole, smanjivanja i uništavanja naoružanja. Sve su naše aktivnosti najvećim dijelom povezane s međunarodnim aktivnostima i one traže od djelatnika da, kako volimo reći, "budu provedene u duhu sporazuma". U tom kontekstu, iako smo mi vojni stručnjaci, treba u rad unijeti i "diplomatsku dozu"...

— Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT —

Kad dođete pred prostorije Službe za nadzor naoružanja u zagrebačkoj vojarni "Petar Zrinski", možda će vas zbuniti dva natpisa na ploči pokraj vrata: Služba za nadzor naoružanja i Hrvatsko verifikacijsko središte. Prvi se naziv više upotrebljava u Hrvatskoj, a drugi je ostavljen jer je uobičajeniji u međunarodnoj praksi. Služba za nadzor naoružanja zove se tako jer je njezina predviđena funkcija ipak šira nego sam naziv govori. Predviđena je da bude "mjesto gdje će se moći dobiti sve informacije vezane za sporazume, konvencije i ugovore o nadzoru naoružanja što ih je potpisala Republika Hrvatska, ali i sve drugo što je u svijetu vezano za tu temu". To je bilo prvo što nam je u razgovoru objasnio brigadir Zdravko Jakop, koji je nedavno preuzeo dužnost načelnika Službe.

S jednog čelnog mesta došli ste na drugo. Bili ste zapovjednik Simulacijskog središta. Kako ste prihvatali nove odgovornosti?

Djelomično i kao izazov. Sa sličnim poslom susretao sam se još u gardijskoj brigadi, gdje smo prihvaćali međunarodne inspekcije, i mogu slobodno reći da sam odradio prvi briefing za prvu inspekciju u Hrvatskoj iz tadašnje Jugoslavije po Sporazumu o subregionalnoj kontroli naoružanja. Također, na poslijediplomskom školovanju bavim se međunarodnim odnosima, konkretno međunarodnom vojnom suradnjom. Stoga sam sad upućen i u Daytonski sporazum, Bečki dokument i druge sporazume, s kojima se u radu Službe često susrećem.

Služba postoji već 12 godina i svakako je izašla iz početne faze?

Služba je imala vrlo značajnu ulogu u posljekonfliktnom razdoblju, u stvaranju povjerenja na području Jugo-

istočne Europe. Nije bilo jednostavno raditi prve inspekcije i pripremati djelatnike i ljudi na to da će vam inspekcije provoditi ljudi s kojima ste do jučer bili u oružanom sukobu. Prva faza bila je prevladavanje tog stanja. Danas se služba ne bavi samo aktivnostima vezanim uz Dayton, nego je mnogo šira. Surađuje s drugim institucijama i ministarstvima, prati i druge sporazume u koje RH ulazi. Primjeri su **Open Skies**, koji je dio izgradnje širokoga međunarodnog povjerenja, zatim Ottavski sporazum o zabrani protupješačkih mina, konvencije vezane uz zabranu kemijskog i biološkog naoružanja...

U kojem smjeru idu današnji svjetski trendovi kontrole naoružanja?

Teško je reći u kojem točno smjeru. Mogli bismo općenito reći da se pokušavaju ograničiti količine određenih vrsta naoružanja (nuklearno, konvencionalno) te zabraniti proizvodnja i uporaba raznih nehumanih naoružanja i streljiva (kemijsko, biološko, PP mine...). Sve je stvar interesa, ovisno o tome razvija li neka država određenu vrstu naoružanja (prodaje li ili kupuje), ima li velike zalihe... Najnoviji su primjer kasetne bombe. Tako proizvođači, zbog golemog ulaganja, žele nastaviti to proizvoditi, ali s obrazloženjem da će novo i modificirano streljivo biti humanije, i žele diktirati kako bi se konvencije trebale sastavljati i provoditi. S druge strane, one zemlje koje pređebro znaju kakve su posljedice uporabe kasetnog streljiva žele da se što prije potpiše sporazum o zabrani proizvodnje, uporabi i uništenju zaliha tog streljiva.

Spomenuli ste kasetne bombe. Nedavno je na kongresu u Dublinu iznesen prijedlog njihove zabrane. Kako se Hrvatska odnosi prema tom pitanju?

Vrlo konstruktivno. Konvencija CCW o zabrani ili ograničenju zabrane uporabe određenog konvencionalnog naoružanja s pretjeranim traumatskim učinkom ili djelovanja bez obzira na cilj, koji uključuje i protokol VI o zabrani kasetnog streljiva, u fazi je usvajanja. Tijekom Domovinskog rata osjetili smo posljedice uporabe takvog streljiva, tako da se Hrvatska tijekom pripreme konvencije opredijelila za zabranu korištenja i uništenje te vrste streljiva. Za to je svakako potrebno vrijeme i određeni resursi, a aktivnosti će se provesti u skladu s konvencijom kada bude donesena. Želim naglasiti da i u tim aktivnostima djelatnici i vanjski suradnici Službe djeluju samo kao vladini eksperci, a za politiku provođenja zadužen je MVPiEI preko osnovanih vladinih povjerenstava.

Služba stručno pridonosi razminiravanju hrvatskog tla. Kakva je trenutačna situacija?

Mi smo i dalje angažirani kao vladini eksperci u raznim tijelima, a čišćenje teritorija provodi 28 pirotehničkih tvrtki sa 650 pirotehničara i 708 metal-detektora, 45 strojeva. Realizaciji te zadaće pridonose i inženjerske postrojbe Hrvatske vojske. Površina sumnjivog područja iznosi oko 760 četvornih kilometara. Ovim tempom, sve bi trebalo biti gotovo za 15-ak godina. To je vrlo kompleksan posao zbog nepotpunih zapisnika, vegetacije te nužnih financijskih sredstava za provedbu te zadaće.

Još u ranijim razgovorima o Službi bio je spomenut problem premalog broja djelatnika. Je li tako i danas?

Smanjenje je "opći trend" u MORH-u i OSRH-u, a mi unatoč tome moramo udovoljiti svim zadaćama. Djelatnici Službe se uže specijaliziraju za određena područja, a ne da rade svi sve. Usavršavanje se ne provodi samo "redovitim" vojnim školovanjem, nego i raznim seminarima vezanim za nadzor naoružanja. Za usavršavanje se koristimo i raznim oblicima bilateralne suradnje s onima koji

imaju više iskustva i mogućnosti. Odličan primjer je suradnja s njemačkim verifikacijskim središtem. Oni su nam dali potporu i donaciju pri provedbi obveza iz ugovora Otvorena neba, organizirali tečajeve za učenje stranih jezika i tečajeve vezane uz određene sporazume za koje se moramo pripremiti kao buduća punopravna članica NATO-a, razmjene inspektora te godišnji posjeti na-

čelnika središta. Svjesni smo da je broj djelatnika ograničen, ali nadamo se da će ostati barem takav kakav je danas, što bi nam omogućilo da možemo realizirati sve postojeće zadaće i da se razvijamo u Hrvatsko središte za nadzor naoružanja koje bi pokrivalo cjelokupnu problematiku nadzora naoružanja.

Kakva je suradnja s RACVIAC-om, koji se pretvorio u važno i široko međunarodno tijelo?

Suradnja je vrlo dobra, između ostalog i zato što je RACVIAC donedavno bio i sastavni dio naše Službe. Provodi se u više oblika. Sudjelujemo u provedbi njihovih aktivnosti: naši djelatnici su predavači na njihovim stručnim seminarima. Isto tako, na te seminare šaljemo svoje polaznike, vezano uz teme koje dosad nismo pokrivali. Treći oblik je zajednička organizacija aktivnosti koje se provode na nekom trećem mjestu, poput neke zračne baze.

Kakvi su hrvatski logistički i stručni kapaciteti za uništenje naoružanja ili povlačenje iz uporabe? Znamo da to nije jeftino...

Dosad smo uništili 40 tenkova, više od 40 oklopnih vozila, 800 topničkih jedinica, više borbenih zrakoplova... Ima još stvari koje su na popisu otpisa ili u postupku uništavanja. Dobro ste rekli, to nije jednostavno, jer sredstva moraju biti uništena ili neutralizirana na točno određen način, npr. kako je definirano Daytonskim sporazumom, ali i drugim postupcima koje je odredila struka. Oružja imaju svoju proceduru uništavanja za inicijalni dio, pogonski dio, putni dio... Sve to traži korake, vrijeme i sredstva. Jedan dio sredstava planiran je proračunom, a drugi se prijavlja raznim donacijama.

Uglavnom, mogu reći da je Hrvatska jedan od vrlo pozitivnih primjera u procesima kontrole, smanjivanja i uništavanja naoružanja.

Osim što mora biti stručan, djelatnik vaše Službe mora biti i diplomat?

Sve su naše aktivnosti

najvećim djelom povezane s međunarodnim aktivnostima i one traže od djelatnika da, kako volimo reći, "budu provedene u duhu sporazuma". U tom kontekstu, iako smo mi vojni stručnjaci, treba u rad unijeti i "diplomatsku dozu". To je posebno važno kod aktivnosti vezanih uz neposrednu primjenu sporazuma na terenu, kako u Hrvatskoj, tako i u drugim zemljama. ■

Vojna vježba NATO MNMPBAT u Republici Poljskoj

LIVEX Black Bear 2008

Od 24. rujna do 4. listopada, u mjestu Gliwice u Poljskoj, održava se vojna vježba NATO-ove Multinacionalne bojne vojne policije (MNMPBAT) pod nazivom LIVEX Black Bear 2008, u kojoj sudjeluje i 43 pripadnika OSRH-a. Osim Poljske, Češke i Slovačke, i Hrvatska sudjeluje prvi put kao jedina ne-NATO nacija u procesu ustrojavanja te multinacionalne bojne, u prilog čemu se provodi i spomenuta vježba. Donosimo kratki prilog o uključenju naših pripadnika u vježbu...

Ozren LUKENDA

GLIWICE LIVEX 2008 prva je "vježba na terenu" koju zajednički provodi NATO MNMPBAT, a u u kojoj sudjeluju Poljska, Slovačka, Češka i Hrvatska s ukupno 152 pripadnika. NATO MNMPBAT je postrojba ustrojena u lipnju 2007., a do 4. listopada 2008. uvježbavat će zajedničke postupke i aktivnosti vezane uz NATO vodene operacije odgovora na krizne situacije u kakvima bi mogli prema utvrđenom planu jednog dana i sudjelovati. Svrha održavanja ove vježbe jest postizanje visoke razine interoperabilnosti multinacionalne postrojbe na taktičkoj razini u skladu s NATO-ovim vojno-policajskim procedurama, koje će nadzirati

i ocjenjivati posebni multinacionalni timovi, sastavljeni od pripadnika navedene četiri države. Time je završen prvi dio zadaće u sklopu najvažnije ovogodišnje planirane vježbe VP OSRH u inozemstvu, GLIWICE LIVEX 2008, u kojoj sudjeluju pripadnici VP i OSRH na temelju prihvaćene nominacije Vlade RH u projekt osnivanja i ustrojavanja NATO MNMPBAT.

Što se tiče hrvatskog sudjelovanja u vježbi, u vojarnu poljske žandarmerije u mjestu Gliwice stiglo je 26. rujna 26 pripadnika Namjenski organiziranih snaga Vojne policije OSRH (NOS VP) iz sastava Pukovnije VP HKoV. Riječ je o Vodu VP OSRH iz Satnije za posebne namjene PVP i skupine kriminalističke VP, s dva službenih psa i devet terenskih vozila, cijelokupnim naoružanjem, punim borbenim kompletom i specijalističkom VP opremom. Oni su uspješno svladali put od 1000 km, prošavši kroz Mađarsku, Slovačku, Češku i samu zemlju domaći-

na Poljsku, uz usklađeno djelovanje vojnih policija zemalja partnera. Važnost ove hodnje kao taktičke zadaće leži u tome što je to prvo samostalno premještanje postrojbe OSRH-a kopnom kroz prostor više država i dio je deklariranih sposobnosti Voda VP. Zapovjednik NOS VP, brigadir Vlado Kovačević, načelnik Odjela VP GS OS-

RH, sa stožerom u sastavu 17 časnika i dočasnika, koji su u Gliwice stigli dva dana prije radi pripreme i sudjelovanja u provedbi vježbe, izvršio je smotru nacionalnog sastava, te u skladu s Provedbenim sporazumom predao NOS VP pod zapovjedanje zapovjednika NATO-ove Multinacionalne boj-

ne vojne policije (NATO MNMPBAT). O ostalim vježbovnim aktivnostima u kojima su prezentirane sposobnosti NATO MNMPBAT, možete više pročitati u idućem broju.

NATO MNMPBAT je projekt stvoren na temelju zaključaka s NATO samita u Pragu 2002., vezanih za poboljšanje i razvoj vojnih mogućnosti NATO saveza (Prague Cappability Commitment). Hrvatska je u projekt uključena 2004., kao jedina država-partner koja nije članica NATO saveza. Proces ustrojavanja, opremanja i obučavanja MNMPBAT završava potkraj 2010., kada postrojba postaje potpuno operativna pod zapovjednjem mjerodavnog NATO zapovjedništva i može biti uporabljena u NATO vođenim operacijama. To je značajan korak prema ispunjenju postavljenih ciljeva i zadaća za Glavni stožer OSRH i postrojbe OSRH u procesu integracije RH u EU i NATO. ■

U vojarnu poljske žandarmerije u mjestu Gliwice stiglo je 26. rujna 26 pripadnika Namjenski organiziranih snaga Vojne policije OSRH (NOS VP) iz sastava Pukovnije VP HKoV

Dan otvorenih vrata HVU-a

U školskoj godini 2008./2009., u sedam razina izobrazbe HVU-a školovat će se 365 dočasnika i časnika, od kojih 11 iz inozemstva. Intenzivno se radi na podizanju kvalitete nastavnog procesa na još višu razinu i u tom smislu planira se 2010. početi s tečajem strategijskog planiranja na engleskom jeziku, a godinu poslije i s nastavom na engleskom u Ratnoj školi i Zapovjedno-stožernoj školi...

— Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Davor KIRIN —

Svečanost početka izobrazbe

Na Hrvatskom vojnom učilištu "Petar Zrinski" u Zagrebu, povodom početka nove školske godine, 26. rujna održao se Dan otvorenih vrata. Priređen je niz svečanosti i promotivnih aktivnosti, koje su započele još dan prije, kad je služena misa povodom Dana vojne kapelanije Sv. Mihovil Arkandel, zatim postrojavanje za svećani početak izobrazbe te promocija nastavne literature i izdanih naslova.

Dan otvorenih vrata počeo je susretom ravnatelja HVU-u general bojnika Mirka Šundova s novinarima. Njime se željelo predstaviti HVU kao jedinu vojno-obrazovnu instituciju OSRH-a, upoznati javnost s njezinim aktivnostima i školovanjem te u konačnici dobiti povratnu informaciju javnosti u svrhu kontinuiranog procesa dogradnje obrazovnog sustava HVU-a. General Šundov je istaknuo da je prošle godine završen preustroj Učilišta, a popunjenoš kadrovima je oko 90 posto. U svim aktivnostima je "poštovan princip racionalnosti", dakle, svi programi su koncipirani prema stvarnim potrebama OSRH-a i vezani za aktualne zadaće naše vojske u zemlji i inozemstvu. General se osvrnuo i na buduće projekte HVU-a, i u sklopu toga istaknuo poboljšanje u izobrazbi kadeta, klasificiranje školovanja za vojne potrebe, razvoj posebnog modela vojnostručne izobrazbe, projekta za intenziviranje učenja engleskog jezika, uvođenje novih načina usvajanja i održavanja znanja, poboljšanje uvjeta smještaja polaznika, te razvoj koncepta cijeloživotne izobrazbe.

U školskoj godini 2008./2009., u sedam razina izobrazbe HVU-a školovat će se 365 dočasnika i časnika, od kojih 11 iz inozemstva. Ravnatelj HVU-a se susreo i s ravnateljima srednjih škola i fakulteta grada Zagreba. Izjavio je kako se intenzivno radi na podizanju kvalitete nastavnog procesa na još višu razinu uvođenjem suvremenih metoda u provođenje nastave. U tom smislu planira se 2010. početi s tečajem strategijskog planiranja na engleskom jeziku, a godinu poslije nastava u Ratnoj školi i Zapovjedno-stožernoj školi trebala bi se također ponuditi i na engleskom jeziku, čime se otvara mogućnost da je polaze i pripadnici stranih vojski zemalja partnera.

Prilika je iskorištena i za kratko predstavljanje nastavne literature kojoj su autori djelatnici Učilišta. Tako su sami autori predstavili neke od posljednjih objavljenih izdanja, među kojima (Klasici teorije o ratu od XV. do XIX. stoljeća, od Machiavellija do Pic-

ka", "Operacije prijelaza preko vodenih zapreka", "Rad koordinatora vatrenе potpore u napadnim operacijama", (Fizika i kemija eksplozivnih tvari", te "Zbornik izabralih radova polaznika vojnih izobrazbi". General Šundov je na kraju istaknuo kako Učilište intenzivno radi na razvoju vojno-civilnog sustava izobrazbe te izobrazbe časnika i dočasnika za rad u NATO stožerima i multinacionalnim operacijama, a to su ujedno prioritetne zadaće, na provedbi kojih će se raditi u idućem razdoblju.

Vojarna je bila otvorena za posjet i obilazak zainteresiranim građanima, te osobito srednjoškolcima, a u sportskim objektima Učilišta održana su i sportska natjecanja. ■

Izložba nastavne literature

Kaare Helland-Olsen, načelnik Službe za odnose s javnošću (Službe za komunikacije) norveškog Ministarstva obrane

Otvoriti se prema javnosti

U pripremi konferencije imali smo isti tip promišljanja. Mislim da je malo razlika između norveškog i hrvatskog pristupa odnosima s javnošću. Moram reći da su hrvatski standardi na svim područjima, pa tako i u Oružanim snagama, visoki i veselim se našoj budućoj suradnji

Toma VLAŠIĆ, snimio Davor KIRIN

Ništa nije crno-bijelo, riječ je o tome što je najbolje učiniti u određenoj situaciji. Postoje temeljna načela koja su primjenjiva uvijek i u svakoj državi, a to je osobito izrazeno kad komunicirate s međunarodnim medijima

Tijekom održavanja konferencije Open Up, razgovarali smo s Kaareom Hellend-Olsenom, načelnikom Službe za odnose s javnošću norveškog Ministarstva obrane. Povod je razgovoru već druga konferencija tog tipa koja se održava u Hrvatskoj. Prva je održana 2006. u Dubrovniku. O iskustvima s dosadašnjih konferencija, o situaciji u komunikacijskom aspektu obrambenog sustava i o norveško-hrvatskoj suradnji - više u nastavku.

Što je uopće konferencija Open Up, i kad su se takve konferencije počele održavati?

Sve je počelo prije deset godina i povezano je s procesom proširenja NATO-a. To je bilo vrijeme kad su sve članice NATO-a sagledavale svoje mogućnosti, kapacite i znanja da vide mogu li pomoći novim članicama NATO-a. Norveška je zaključila da nismo najjači na području vojne izobrazbe i vojne opreme, ali da imamo dobar rezul-

tat na području odnosa s javnošću i komunikacija. Naš je zaključak da je dobra komunikacija važna kao i svaki drugi dio vojne organizacije ili međunarodne organizacije. Odатle i ime Open Up (engleski: otvoriti se prema javnosti).

Kakvo je vaše iskustvo s takvim konferencijama na kojima se okupe ljudi iz raznih država? Koliko oni zapravo mogu naučiti jedni od drugih?

Vjerujem da je to za sudionike najbolji način za postizanje rezultata, jer Open Up nije zamišljen kao skup predavanja, na kojima predavači *ex cathedra* govore polaznicima što trebaju raditi. Umjesto toga okupili smo iskusne ljude koji međusobno razgovaraju što je najbolje što mogu učiniti u određenoj situaciji. Jer, kao u mnogim drugim stvarima u životu, ni u ovom području nema popisa točnih odgovora i postupaka na sva pitanja. Ništa nije crno-bijelo, riječ je o tome što je najbolje učiniti u odre-

đenoj situaciji. Postoje temeljna načela koja su primjenjiva uvijek i u svakoj državi, a to je osobito izraženo kad komunicirate s međunarodnim medijima.

Kakva su vaša iskustva u suradnji pri organiziranju konferencija Open Up po modelu suorganizatorstva, Norveška i neka zemlja domaćin?

Iskustva su vrlo, vrlo dobra. Mi smo naučili mnogo, jer se morate dublje upoznati s državom s kojom suorganizirate konferenciju Open Up. Mnogo je više ljudi angažirano, viša je razina suradnje, a tu su i različite kulture i različiti načini na koji strane obavljaju posao. Zbog toga je veći intenzitet posla i suradnje, pa sudionici dobivaju više jer im takav pristup omogućava kvalitetniju suradnju i u konačnici dobru konferenciju.

Što Hrvatska može očekivati na području komunikacija i odnosa s javnošću kad postane punopravna članica NATO saveza?

Mislim da će biti kompleksnije, jer je NATO utemeljen na načelu konzenzusa: kad glasnogovornik NAO-a da izjavu, treba imati u vidu da govori i uime Hrvatske. Ponekad će novinari pitati je li to doista stajalište i Hrvatske, da spomenem samo jednu od mogućih situacija. Vrijedi i obrnuto: kad dajete izjavu uime Hrvatske, morate misliti na to da ste dio Saveza i da ono što kažete utječe i na Savez. Mislim da u tom poslu koordinacije leži velik izazov.

Norveška, kao i Hrvatska, ima poseban vojni časopis (norveški se zove Forsvarets Forum). Što

mislite, koliko je važno imati svoj časopis?

Nekoliko je važnih komunikacijskih aspekata. Jedan od najvažnijih jest interno informiranje, način na koji komuniciramo s našim zaposle-

Moramo imati u vidu da naši zaposlenici trebaju biti dobro informirani. U tom smislu, važno je imati kanal, časopis tog tipa, preko kojega možete komunicirati izravno. Važno da se može komunicirati i mimo civilnih medija, koji ponekad mogu imati svoju inačicu onoga što kažete pa će zaposlenici, pročitavši je, steći krivi dojam. A to može izazvati nepotrebne probleme. Također je važno u takvom časopisu njegovati dijalog sa zaposlenicima, jer i oni bi trebali imati kanal kojim mogu komunicirati s poslodavcem

nih medija, koji ponekad mogu imati svoju inačicu onoga što kažete pa će zaposlenici, pročitavši je, steći krivi dojam. A to može izazvati nepotrebne probleme. Također je važno u takvom časopisu njegovati dijalog sa zaposlenicima, jer i oni bi trebali imati kanal kojim mogu komunicirati s poslodavcem.

Jeste li zamijetili sličnosti između Norveške i Hrvatske na komunikacijskom području?

Posjetio sam brojne države radeći na konferenciji Open Up i zaključio kako je znatno više sličnosti nego razlika među različitim državama. Hrvatska svakako nije iznimka. Tijekom naših razgovora uvidio sam da dijelimo slične situacije kao i naši hrvatski kolege. U pripremi konferencije imali smo isti tip promišljanja. Mislim da je malo razlika između norveškog i hrvatskog pristupa odnosima s javnošću.

Kakvo je vaše mišljenje o budućoj suradnji na području odnosa s javnošću između Norveške i Hrvatske?

Pozdravljamo suradnju s Hrvatskom. Kao što znate, ovo je drugi

Open Up koji smo organizirali s Hrvatskom i u Hrvatskoj, i oba su bila vrlo uspješna.

Razgovarao sam sa svojim hrvatskim kolegom Goranom Grošinićem i dogovorili smo nastavak suradnje i u budućnosti.

Na kraju, želim reći kako je vrlo ugodno biti gost u Hrvat-

skoj - i kao turistu, jer ostat će još nekoliko dana, i kao profesionalcu na području odnosa s javnošću. Moram reći da su hrvatski standardi na svim područjima, pa tako i u Oružanim snagama, visoki i veselim se našoj budućoj suradnji. ■

nicima i njihovim obiteljima. Moramo imati u vidu da naši zaposlenici trebaju biti dobro informirani. U tom smislu, važno je imati kanal, časopis tog tipa, preko kojega možete komunicirati izravno. Važno da se može komunicirati i mimo civil-

Orijentacijski tečaj za nadzor i izviđanje iz zraka

U RACVIAC-u - Središtu za sigurnosnu suradnju, u suradnji s Velikom Britanijom i Republikom Mađarskom, 30. rujna je počeo Orijentacijski tečaj za nadzor i izviđanje iz zraka, u skladu s provedbom Sporazuma o otvorenom nebu (Open Skies Treaty).

Prvog dana tečaja, sudionike su uime RACVIAC-a pozdravili organizatori: pukovnik Kalman Nemeth, načelnik Odsjeka za obuku i verifikaciju RACVIAC-a iz Republike Mađarske, i pukovnik Mihajlo Mladenović, načelnik Odsjeka za obrambenu prenamjenu RACVIAC-a iz Republike Srbije. Pukovnik Mladenović zahvalio je državama članicama RACVIAC-a na potpori u provedbi Orijentacijskog tečaja, te naglasio da će ova aktivnost znatno pomoći u provedbi Sporazuma o otvorenem nebu te pridonijeti otvorenosti i suradnji između zemalja potpisnica Sporazuma. Nakon kratke prezentacije o ustroju i aktivnostima RACVIAC-a, prvo je predavanje održao Robert Barić iz Ureda Predsjednika RH. Govorio je o kontroli naoružanja, izložio povijesni nastanak i razvoj ugovora o kontroli naoružanja, te napomenuo kako je njegova svrha smanjivanje neprijateljstva među državama i izgradnja međunarodnog povjerenja.

Sporazum o otvorenem nebu stupio je na snagu 1. siječnja 2002. i trenutačno u njemu sudjeluju 34 zemlje svijeta. Sporazum podrazumijeva program nenaoružanog nadzora iz zraka preko teritorija zemalja članica. Potpisani je kako bi promicao zajedničko povjerenje i razumijevanje među zemljama članicama, i to zračnim nadzorom nad vojnim snagama i aktivnostima. Od potpisivanja Sporazuma 2002., zemlje jugoistočne Europe izrazile su potrebu da se organizira orijentacijski tečaj za provedbu Sporazu-

ma o otvorenom nebu, za osoblje koje će sudjelovati u budućim aktivnostima Sporazuma. Od tada RACVIAC svake godine organizira tečajeve u tu svrhu, a praksi namjerava nastaviti i ubuduće. Svrha Orijentacijskog tečaja jest pružiti sudionicima edukaciju, trening i praktično iskustvo u planiranju, organizaciji i provođenju zračnog nadzora i izviđanja prema Sporazumu o otvorenem nebu. Tečaj će trajati od 30. rujna do 9. listopada i imat će dva dijela. Prvi, teoretski dio, od 30. rujna do 3. listopada, održava se u vojarni "Vitez Damir Martić", a na njemu će se održavati predavanja na temu kontrole naoružanja i upoznavanje sudionika s odredbama Sporazuma o otvorenem nebu. Praktični dio, na kojem će sudionici imati priliku vježbati nadzor i izviđanje iz zraka, održat će se od 6. do 9. listopada u zrakoplovnoj bazi Kecskemet, u Republici Mađarskoj, i u Kartografskom institutu u Budimpešti. Na tečaju sudjeluje 16-ak pripadnika oružanih snaga iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije, Srbije, Moldavije, Slovenije i Crne Gore. Predavanja će održati pet predavača iz nacionalnih agencija za kontrolu naoružanja i verifikacijskih središta iz Njemačke, Mađarske i Latvije.

N. HRASTIĆ

Prijam kandidata na vojničke dužnosti

U Središtu za obuku i doktrinu logistike Požega obavljen je 21. rujna prijam kandidata u OSRH na vojničke dužnosti.

U požešku vojarnu došli su vojnici raspoređeni na logističke dužnosti. Specijalistička vojna obuka trajat će dva mjeseca i za to vrijeme njihova je zadaća svladati obuku u skladu sa svojim zanimanjima. Kandidati su potpisali ugovor i postali dio OSRH. Na činu potpisivanja ugovora bili su zapovjednik SzOIDL brigadir Ivan Valentić, uime MORH-a, Uprave za ljudske resurse, pukovnica Mladenka Kos-Črnec i predstavnik GSOSRH-a, bojnik Ivica Kučanda. Zapovjednik je pozdravio sve nazočne, ukratko upoznao vojnike sa zadaćama koje ih očekuju te im zaželio mnogo uspjeha.

Pukovnica Kos-Črnec upoznala je kandidate s njihovim pravima i obvezama kao budućih djelatnih vojnika. Potpisivanju ugovora pristupilo je trideset kandidata. Nakon službenog dijela, razgovarali smo s nekoliko kandidata o razlozima ulaska u OSRH. Djetalni vojnik Krunoslav Manjaka dolazi iz Trilja. On kaže da se prijavio jer ga je vojnički poziv oduvijek privlačio, a zatim tu je i rješavanje socijalnog statusa. Vojnik Dražen Katinić dolazi iz Slavonskog Broda također je iznio pozitivan stav prema vojničkom pozivu: "Ne možete ući u vojsku ni iz jednog drugog razloga nego iz ljubavi prema tom zvanju". Kao i svi mladi ljudi, i ovi momci žele nešto postići u životu, a ulazak u vojsku to im i omogućava. Bez obzira na sve pogodnosti koje se čine primamlijivima, ljubav prema vojničkom pozivu glavni je razlog ulaska u vojsku.

OJI

Izaslanstvo HRM-a u Republici Sloveniji

Zapovjednik Hrvatske ratne mornarice, kontraadmiral Ante Urić, s izaslanstvom je od 23. do 25. rujna bio u posjetu Republici Sloveniji.

Posjet je ostvaren prema Planu međunarodne vojne suradnje za 2008., i to na poziv zapovjednika Zapovjedništva snaga Slovenske vojske, brigadnog generala Alana Gedera. Kontraadmiralu Uriću su predstavljene Oružane snage Republike Slovenije, a posebno 430. mornarički diviziju u Ankaranu. Mornaričke snage Slovenije prikazale su zapovjedniku Hrvatske ratne mornarice ustroj, zadaće i opremu kojom se koriste pripadnici mornaričkog divizijuna. Istaknuta je dobra suradnja između dviju mornarica te mogućnost njezina unapređenja.

Zapovjednika Hrvatske ratne mornarice primio je u Ljubljani zamjenik načelnika Glavnog stožera Slovenske vojske, general bojnik Alojz Steiner. Oni su razmjenili iskustva o pristupu, odnosno članstvu u NATO savezu, a iskazana je i potpora Republici Hrvatskoj u primanju u NATO savez. Istaknuta je visoka razina dobrosusjedskih odnosa i međusobne vojne suradnje.

Zapovjednika Hrvatske ratne mornarice primio je i veleposlanik Republike Hrvatske u Republici Sloveniji, Mario Nobile. Veleposlaniku su prezentirane zadaće Hrvatske ratne mornarice i tijek preustroja. Zapovjednik HRM-a je iskoristio priliku kako bi veleposlaniku izložio planove opremanja i modernizacije za potrebe HRM-a, kao i pripreme Hrvatske ratne mornarice za pristupanje u punopravno članstvo NATO saveza.

OJI HRM

Seminar o ravnopravnosti spolova

U multimedijalnoj dvorani MVPEI-a, u organizaciji Vladina Ureda za ravnopravnost spolova, 23. i 24. rujna održan je dvodnevni seminar "Jačanje nacionalnih institucionalnih mehanizama za ravnopravnost spolova kroz edukaciju koordinatora/ica u tijelima državne uprave".

Na radionicu su pozvani koordinatorice i koordinatori za ravnopravnost spolova iz svih 15 ministarstava u Republici Hrvatskoj te državni tajnik MORH-a, Željko Goršić, kao koordinator za ravnopravnost spolova MORH-a. Seminar je otvorila predstojnica Ureda za ravnopravnost spolova Vlade RH, Helena Štimac-Radin, a pozdravni govor održala je Jadranka Kosor, potpredsjednica Vlade RH i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti. U pozdrav-

nom govoru, Jadranka Kosor je naglasila važnost teme ravnopravnosti spolova i nužnost njezine još kvalitetnije primjene u radu tijela državne uprave u Republici Hrvatskoj. U temama seminara - Strategije za provedbu načela ravnopravnosti spolova; Metode za provedbu rodno osviještene politike; Unapređenje procesa uvođenja rodno osviještene politike u Hrvatskoj - osobito naglasak je stavljen na konkretnu praksu u tijelima državne uprave RH, sa svrhom što kvalitetnijeg pružanja usluga građanima RH te transparentne primjene politike jednakih mogućnosti za oba spola.

Radionica je završila izradom konkretnog akcijskog plana za koordinatora svakog ministarstva s rokom izvršenja postavljenih ciljeva do siječnja 2009., kada je planirana sljedeća

radionica. Seminar je izuzetno kvalitetno vodila konzultantica iz Švedske, Ann Boman.

Potrebno je naglasiti da Ministarstvo obrane kao pouzdan, korektan i kvalitetan poslodavac pridaje osobitu pozornost ulozi žene u OSRH-u i MORH-u, te u kontekstu primjene u praksi Nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova 2006.-2010. i preuzetih obveza radi ulaska u euroatlantske integracije konstantno radi na poboljšanju svih potrebnih uvjeta za realizaciju rodno osviještene politike, kako unutar samog sustava tako i u kvaliteti pružanja usluga građanima i građankama RH, osobito u aktivnostima pribavljanja osoblja svih kategorija oba spola u OSRH-u i MORH-u.

A. BAKULA

Stražarski robot Guardium

G-nius

KONZORCIJ G-nius, koji su ustrojile izraelske obrambene tvrtke IAI i Elbit kad su započele samostalni razvoj svaka svojeg vozila, na svjetskom tržištu nudi robotsko stražarsko vozilo Guardium. Tvrтke su samostalno započele razvoj na odvojenim projektima sličnog vozila, ali su odlučile podijeliti troškove

i stvoriti zajednički razvojni projekt, koji je rezultirao Guardijom. Prema navodima tvrtki, Guardium se već rabi u Izraelu na sigurnosnim zadaćama.

Zamišljen je kao nadzorni sustav koji patrolira po unaprijed zadanim području, a tijekom procesa uči gdje su zapreke koje mora izbjegati.

vati ili svladati. To je vozilo koje pravo omogućava nadzor područja veće površine s bitno manjim brojem ljudi, koji se oslanjanju na Guardium u nadzoru velikog prostora.

Elektronička oprema je najvažniji dio Guardijuma. Postavljena je u slojevima, a dopunjavaju je optronički senzori i radari, povezani na središnju računalnu jedinicu koja odlučuje s kojih će se senzora uzimati podaci, ovisno o trenutačnoj operativnoj situaciji.

Navigacija vozila je riješena preko sustava koji nije GPS. O čemu je točno riječ zasad nije poznato. Navodi se samo da se navigacija oslanja na žiroskop i mjeri precizne pomake u prostoru te tako računa položaj Guardijuma.

Nadzorna postaja operatera je konstruirana kao konzola videoigre, a njome se upravlja preko uređaja inspiriranog game padom pa je obuka operatera koji imaju iskustva s videoigramima brza i intuitivna. Vozilo može samostalno djelovati do 24 sata.

M. PETROVIĆ

Uspješno testiran Sidewinder AIM-9X Block II

POTKRAJ rujna u američkoj zrakoplovnoj bazi Eglin uspješno je obavljeno prvo letno testiranje nove inačice vođenog projektila zrak-zrak kratkog dometa AIM-9X Sidewinder Block II. Testiranje su zajednički proveli proizvođač projektila tvrtka Raytheon i američko ratno zrakoplovstvo, a kao testna platforma rabljen je borbeni avion F-15C Eagle. Svrha tog testiranja bilo je iskušavanje uspješnosti integriranja projektila na avion, interakcija namjenskog hardvera i softvera, odnosno otpornost na klasična naprezanja projektila tijekom leta kao što su vjetar, vibracije i vi-

sina. Najvažnija poboljšanja obavljena na projektilu jesu konačno dodavanje LOAL (Lock On After

Launch) mogućnosti, te ugradnja novog datalinka. Projektil Sidewinder AIM-9X od samoga je početka nudio potencijal za LOAL mogućnosti projektila, ali zrakoplovstvo i mornarica dosad nisu iskazivali potrebu za time, odnosno unatoč određenim tehničkim teškoćama

ustrajavali su na LOBL (Lock On Before Launch) mogućnostima projektila.

Prva testna lansiranja projektila u zraku očekuju se do kraja ove godine, a uvođenje u inicijalnu operativnu uporabu predviđa se 2010.

godine. Tvrтka Raytheon nastoji kontinuiranim radom na poboljšanju Sidewindera postići da on i u sljedećem razdoblju bude jedan od najnaprednijih projektila na svijetu s infracrvenim navođenjem, i to u pogledu performansi, odnosno dometa, brzine, pokretljivosti u zraku i otpornosti na protivničke protumjere.

I. SKENDEROVIC

Pretvornik za bolju komunikaciju

AMERIČKA tvrtka Sealevel Systems razvila je adapter-pretvornik s USB sučeljem ACC-188. To je uređaj koji omogućava taktičkim radio-uređajima, kakve rabe gotovo sve moderne vojske, spajanje na PC računala i prijenos podataka baziranih na IP protokolu. Tvrta tvrdi da uređaj omogućava znatan napredak u brzini i pouzdanosti komunikacije na bojišnici. Uporabom pretvornika ACC-188 vojnici na terenu mogu brzo razmjenjivati razne podatke kao što su GPS mape, slike, taktički podaci o rasporedu snaga i slično.

Druga velika prednost uređaja jest interoperabilnost, koja omogućava spajanje na većinu modernih taktičkih radiouređaja. ACC-188 se može dobiti s mnoštvom konektora, koji omogućavaju spajanje na razne radiouređaje. Može se rabiti i s većinom digitalnih radiouređaja koji

imaju sinkrono serijsko podatkovno sučelje.

ACC-188 ima još jednu prednost, naime, tvrtka navodi kako je riječ o finansijski pristupačnom rješenju, koje je jeftinije od specijaliziranih rješenja zasnovanih na specijaliziranom hardveru i softveru.

No, izrada pretvornika nije bila jednostavna zadaća zbog inherentne

latencije USB sučelja. Konstruktori su ipak ustrajali na USB-u jer je najpogodniji, naime ima ga svaki moderni PC, stolni ili prijenosni. Osim toga, omogućava jednostavno *plug-and-play* povezivanje, a to je vojnici ma na terenu vrlo korisno jer ih oslobađa potrebe prilagođavanja uređaja svaki put kad ga spoje na PC.

M. PETROVIĆ

Nova prilika za JAGM

PROGRAM razvoja novog navođenog projektila zrak-zemlja JAGM (Joint Air to Ground Missile) sredinom rujna dobio je novi važan poticaj, čime se na određeni način iz svojevrsnog zaborava program vraća u središte interesa američkih oružanih snaga. Nai-me, sredinom rujna američko ministarstvo obrane sklo-pilo je ugovor s oba glavna takmaka, Lockheed Martin s jedne strane i s druge Boeing/Raytheon, koji se natje-ču za narudžbu od oko 54 000 projektila, kojima će biti financirana razvojno-is-pitna faza novog navođenog projektila zrak-zemlja. JAGM je u biti nasljednik JCM (Joint Common Missile) programa razvoja navođenog projektila zrak-zemlja nove generacije, koji je pokrenut 2004., ali je vrlo brzo 2005. razvojni program znatno usporen, unatoč činjenici da se pridružila i Velika Britanija.

JAGM će vrlo vjerojatno nositi i oz-naku AGM-169.

No, stalni razvoj vojne tehnologije te povećane operativne potrebe, posebice Koalicijских snaga u borbi protiv terorizma, potaknule su dalj-

će projektile zrak-zemlja TOW, AGM-114 Hellfire i AGM-65 Maverick, odnosno njima će prije svega biti opskrbljene helikopterske flote američkog zrakoplovstva, mornarice i marinaca, koje čine helikopteri

AH-64D Apache, AH-70 Arapaho, AH-1Z Viper i MH-60R/S Seahawk. Osim toga, bit će opremane bespi-lotne letjelice MQ-1C War-rior te borbeni avioni F/A-18E/F Super Hornet. JAGM će krasiti ista ona važna od-liku koja je bila značajka u pokretanju razvoja JCM-a, a to je sustav navođenja koji ujedinjuje poluaktivni la-

serski, milimetarski radarski i sli-kovni infracrveni način navođenja.

Prema određenim pretpostavka-ma, JAGM će biti težak oko 49 kg, duljina tijela projektila bi mogla bi-ti oko 1,75 m, a domet projektila oko 28 km.

I. SKENDEROVIC

nji rad na generacijskoj smjeni u obitelji navođenih projektila zrak-zemlja. Stoga se ne treba čuditi što američko ministarstvo obrane sklapa ugovor s dva glavna takmaka u razvoju, uz nimalo zanemarive poti-caje od po 127 milijuna američkih dolara. JAGM će zamijeniti postoje-

Samovozni topnički sustav Donar

EUROPSKA podružnica američke tvrtke General Dynamics Land Systems (GDLS) i njemačka Krauss-Maffei Wegmann predstavile su novi samovozni topnički sustav Donar kalibra 155/52 mm. Donar je razvijen kao zamjena za zastarjele samovozne sustave, npr. M109 istog kalibra, ali lošijih karakteristika i paljbe moći. Kako je M109 jedan od najraširenijih zapadnih samovoznih sustava i brojni ih korisnici u dogleđeno vrijeme moraju zamjeniti, čini se da je osigurano tržište za Donar.

Donar ima masu oko 31 tonu i znatno je lakši od njemačkog sustava

PzH 2000 koji ima masu od 55 tona. Zato se Donar može prevoziti budućim europskim transportnim avionom A400M. Njemačka vojska razmatra mogućnost nabave 41 topničkog sustava sposobnog za jednostavan zračni prijevoz, koji bi bili dopuna postojećim haubicama PzH 2000. I druge europske vojske imaju potrebu zamijeniti M109; Španjolska će, primjerice, trebati zamjeniti više od 90 primjeraka.

Donar je zapravo potpuno automatizirana kupola s oružjem iz PzH 2000, postavljena na podvozje

Krauss-Maffei Wegmann

oklopног transporter/borbenog vozila pješaštva ASCOD. Dva člana posade su smještena u prednjoj oklopljenoj kabini, a sustavom upravljuju daljinski. U kupoli ima mesta za 30 projektila, a brzina paljbe iznosi šest projektila u minuti.

M. PETROVIĆ

Odgodena odluka o gradnji drugog PA2

FRANCUSKI predsjednik Nicolas Sarkozy potvrdio je odluku o odgodi gradnje novog nosača zrakoplova francuske mornarice Port Avions 2 (PA2) do 2011. ili 2012., čime je izgubljena nada francuske mornarice o izgradnji drugog nosača zrakoplova u floti do sredine 2010. Vijest je objavljena usred dugotrajnih nagađanja kako bi gradnja novog nosača zrakoplova istisnile 70 000 tona, procijenjene vrijednosti oko 3,5 milijarde eura, mogla omesti Francusku u ostvarenju drugih velikih programa oružanih snaga kao što su program FREMM fregata, A400M vojnog transportnog zrako-

plova ili VCBI borbenog vozila zbog prevelikih potrebnih sredstava. Francuska priprema novi plan sredstava za razdoblje 2009.-2013. Uočen je izuzetno nizak stupanj provedbe programa gradnje novog nosača u odnosu na ostale programe i zato je i odobrena odluka o odgozi gradnje.

Kada je Francuska donijela inicijalnu odluku o gradnji plovila u početku 2004., tadašnji francuski predsjednik Jacques Chirac razmišljaо o suradnji s britanskim programom nosača CVF, čime bi se smanjili troškovi gradnje brodova. Godine 2006. objavljena je vijest kako će britanski

CVF postati platforma za novi francuski nosač, ali početno oduševljenje za suradnju poprilično je umanjeno posljednje dvije godine. Britanska vlast tek je krajem svibnja ove godine odobrila gradnju dvaju novih CVF nosača za potrebe britanske mornarice.

Nuklearno pokretan nosač FS Charles de Gaulle trenutačno se nalazi na velikom remontu u matičnoj luci Toulon te će ostati neoperativan još nekoliko mjeseci. Francuska mornarica je navela kako je nedostatak financija isključivo opravданje za odgodu gradnje drugoga nosača zrakoplova. Nedavno je čak iznesena mogućnost udruživanja kapaciteta nosača zrakoplova francuske i britanske mornarice tako da bi se francuska mornarica koristila britanskim nosačima dok je njihov u remontu, i obratno.

U međuvremenu je francusko ministarstvo obrane objavilo odluku o smanjenju mornaričkog osoblja za 11% u sljedećih 15 godina, a službena vijest o smanjenju broja FREMM fregata sa 17 na 15 očekuje se ovih dana.

M. PTIĆ GRŽELJ

Treći minolovac za estonsku mornaricu

BRITANSKA tvrtka Babcock Marine započela je u svome brodogradilištu Rosyth radove na modernizaciji trećeg broda za protuminsku borbu izvorne klase Sandown, namijenjenog estonskoj ratnoj mornarici. U brodogradilištu su uspješno krenuli s prvom fazom radova na brodu izvornog imena HMS Bridgport, koji će biti preimenovan u ENS Ugandi, nakon okončane modernizacije dvaju od tri plovila, prodanih estonskoj vlasti u rujnu 2006. Prvi brod za protuminsku borbu izvornog imena HMS Sandown dostavljen je estonskoj mornarici u travnju 2004., a drugi brod, izvornog imena HMS Inverness, u siječnju ove godine.

Klasa Sandown građena je iz stakloplastičnih materijala s punom istisninom oko 480 tona, duljinom 52,5 metra, širinom 10,5 metra i gazonom 2,3 metra. Posada broji 34 člana. Velika upravljivost plovila postignuta je uporabom cikloidalnih brodskih vijaka tvrtke Voith Schneider. Pokretani su dizelskim motorima Paxman Valenta 6RPA, a imaju i dva pramčana poprečna brodska

propulzora Schottel. Odvojena elektropropulzija osigurava brzinu bez stvaranja šumova do 7 čvorova. Za otkrivanje i klasifikaciju mina rabi se sonar promjenjive dubine Type 2093, a na palubi su smještena dva podvodna daljinski upravljana plovila tipa PAP 104 Mk5.

Po dolasku broda u brodogradilište u veljači ove godine, minolovac je ubrzano smješten u dok, kako bi se

omogućio cjelovit pregled unutrašnjosti trupa, svih brodskih sustava, opreme i prostora za smještaj posade. Na vanjskome dijelu broda, pregledani su svi slojevi premaza i boje te stanje oplate trupa i konstrukcije koja nije dostupna s unutrašnje strane tzv. NDE (Nondestructive Examination) metodom kojom se odredila osnovica strukturnog identiteta. Rezultat pregleda očitovao se u trenutačnoj odluci o uklanjanju boje i ponovnom bojanju oplate dna, bokova i gornjih, izloženih paluba, čime je osigurana dugotrajnost donjih premaza.

Projekt obnove brodova uključuje brojne izazove povezane s ponovnom aktivacijom minolovaca koji su okončali svoj operativni vijek u britanskoj mornarici prije nekoliko godina. U skladu s ugovornim rokovima, brod će prije dostave obaviti potrebne pokusne plovidbe u Finskom zaljevu, a svečana primopredaja trećeg broda za protuminsko djelovanje zakazana je za siječanj 2009. u budućoj matičnoj luci u Tallinu.

M. PTIĆ GRŽELJ

Agni-III postaje operativan

Domet projektila Agni-III

PREMA navodima istaknutog indijskog dnevnog lista The Hindu, potkraj rujna indijskim oružanim snagama odobreno je uvođenje u inicijalnu operativnu uporabu balističkog projektila velikog dometa Agni-III. To je postignuto nakon samo

tri testna lansiranja projektila, koja su započela u srpnju 2006., a nastavila se u travnju 2007. i u svibnju 2008. godine. Odlučno je zadnje svibanjsko testiranje, kada je Agni-III postigao presudnu razinu tehničke sposobnosti za operativnu uporabu. Sva testira-

nja bila su provedena na jugoistoku Indije, na otoku Wheeler, a sam projektil dobio je ime po hinduskom bogu vatre. To je inače treći projektil iz Agni obitelji projektila. Agni-I ima domet od 700 do 800 km, Agni-II od 2500 km, a Agni-III od 3500 km. Di-

jametar projektila Agni-III je 2 m, a samo tijelo ima dva stupnja. Prvi stupanj je dugačak 7,7 m i težak 32 tone, dok je drugi stupanj dugačak 3,3 m i težak 10 tona.

S dometom od 3500 km, Indiji u njezinoj široj regiji dometom balističkih projektila može parirati samo Kina. Dodatna posebnost projektila Agni-III jest to što može nositi 200-kilotonsku termonuklearnu boju glavu, odnosno što će biti jedno od glavnih indijskih sredstava za odvraćanje. Agni-III je razvio indijski Advanced Systems Laboratory, koji radi i na novom balističkom projektilu Agni-V (odustalo se od daljnog rada na projektilu Agni-IV), s dometom većim od 5000 km.

I. SKENDEROVIC

Razvoj simulacija u Evropi

Razvoj simulacija kao dominantnog oblika obučavanja stožera u proteklih desetak godina uvelike je napredovao.

Gotovo sve europske zemlje imaju ili uvode simulacije kao sredstvo za obuku stožera od razine bojne naviše

Nikola SUHIĆ

Na važnost simulacija upućuje kontinuirano smanjivanje vojnih proračuna, koji znatno opterećuju nacionalne proračune, kao i ekološki i sigurnosni zahtjevi, jer nameće sve veća ograničenja pri provedbi vojnih vježbi. Kao i pri pojedinačnoj i skupnoj obuci gdje se već niz godina upotrebljavaju simulatori za uvježbavanje vojnika i posada, simulacije u obuci stožera nude niz prednosti u odnosu prema drugim oblicima uvježbavanja. Zapravo, može se reći da je simulacijska vježba najvažniji oblik obučavanja stožernih časnika. Koliko je obuka stožernog časnika ili zapovjednika složena zadaća najbolje govori činjenica da je za obučavanje

vojnika potrebno šest do osam mjeseci, a za zapovjednika brigade potrebne su godine. Razlog tome je iskustvo koje treba stići kako bi se zapovijedalo tako velikom organizacijom, a narastajuća kompleksnost iziskuje stalnu edukaciju i sve više znanja.

Simulacije kao oblik obučavanja postoje odavno i sve su se poznate vojske koristile njima u raznim oblicima vježbi, ali tek je razvoj informatičke tehnologije omogućio stvaranje virtualnog okružja koje gotovo u potpunosti "imitira" stvarnost.

Prednosti simulacija su mnogostruke. Prije svega, tu je financijski učinak jer se minimizira uporaba zaliha (ne koristi se stvarnom opremom

što joj produžuje eksploracijski vijek), minimizira se rizik (ozljede, bolesti, nesretni slučajevi), ne opterećuje se okoliš (ne koristi se vježbovnim sredstvima ni vozilima). Ipak, najveća prednost uporabe simulacija jest ona metodičko - didaktička. Simulacija omogućuje promjenu tempa vježbe (ubrzavanje i usporavanje scenarija), zaustavljanje, prekid i povratak na početak ili bilo koju točku scenarija, prilagodbu tijekom vježbe i sl. Simulacijski model koji se upotrebljava prilikom provedbe simulacijskih vježbi znatno se razlikuje od slučaja do slučaja. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Egipatski komandosi: Postrojba 777

Egipatske specijalne postrojbe modernog tipa osnovane su potkraj sedamdesetih godina XX. stoljeća. Već u početku svog postojanja egipatski komandosi bili su uvučeni u dva, za njih vrlo neugodna incidenta, po kojima su nažalost bili poznatiji nego po kasnijim uspjesima i dostignutim rezultatima te stečenim borbenim sposobnostima

Igor SPICIJARIĆ

Počeci osnivanja prvih oblika postrojbi za specijalne namjene u sklopu egipatskih oružanih snaga mogu se datirati odmah nakon pobjede revolucije i proglašenja republike 18. lipnja 1953. godine. Stvaranje OS-a i formiranje prvih specijalnih postrojbi ostvareno je u velikoj mjeri s osloncem na vojno - političku pomoć SSSR-a.

Prve postrojbe doobile su skupni naziv As Saiqa, a počele su se uvođavati za specijalne diverzantske akcije na moru i kopnu. Zbog čitave serije čudnih motiva i razloga, ove postrojbe su bile relativno malo i neučinkovito korištene u prvim izraelsko - egipatskim (arapskim) sukobima. Istodobno, trend personal-

nog rasta, tehničkog opremanja i uvježbavanja pripadnika ovih postrojbi neprestano se povećavao, tako da je 1967. ustroj egipatskih specijalnih postrojbi narastao na sedam brigada, od kojih je jedna bila padobrantska. Te postrojbe su odigrale značajnu ulogu u tzv. ratu iscrpljivanja uzduž obala Sinajskog poluotoka, odnosno u zoni Sueskog kanala. Postrojbe As Saiqe napadale su i iscrpljivale izraelsku obranu postavljenu na poznatoj Bar Levoj liniji. U jednoj takvoj prepadnoj akciji pomorskih diverzanata As Saiqe napadnuta je izraelska pomorska baza Eilat na Crvenom moru. U akciji je potopljen jedan desantni brod a nekoliko drugih bilo

je teže oštećeno. U to vrijeme pomorski komandosi As Saiqe koristili su se jahaćim torpedima, britanskih "chairotsima" kojima su se neprimjetno mogli približavati ciljevi ma svojih napada uzduž kanala. Istodobno, velika sovjetska vojna pomoć, kao i pomoć ostalih zemalja Varšavskog pakta rezultirala je opremanjem transportnim helikopterima i zrakoplovima, što je bitno utjecalo na mobilnost tih postrojbi. Početkom sedamdesetih godina, specijalne postrojbe As Saiqe brojčano narastaju na više od 8000 pripadnika. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Indijski program nabave višenamjenskoga borbenog aviona

Indijski MMRCA natječaj za kupnju 126 novih lovačkih aviona trenutačno je najveći na svijetu. Zbog toga ne začuđuje što je u konkurenciji čak šest najsuvremenijih lovaca

Domagoj MIČIĆ

Još od početka devedesetih godina XX. stoljeća nije bilo tako velikoga potencijalnog posla za proizvođače borbenih aviona, vrijednog više milijardi američkih dolara (oko 10,5 milijardi). Iako se u Medium Multi-Role Combat Aircraft (MMRCA) natječaju predviđa kupnja "samo" 126 aviona, zahtjev za osiguranjem licencne proizvodnje u Indiji ostavlja otvorenu, dapače čak vjerojatnu, mogućnost nadnog povećanja narudžbe. Zbog toga ne začuđuje što su se na natječaj javili svi veliki igrači, od ruskog MiG-a, europskih Dassaulta, Saaba i EADS/BAE-a, pa do američkih Lockheed Martina i Boeinga. Dva osnovna cilja MMRCA programa jesu pronaći zamjenu za MiG-21 i postupno smanjiti broj tipova borbenih aviona u operativnoj uporabi u indijskom ratnom zrakoplovstvu. To znači da bi novi višenamjenski borbeni avion s vremenom u operativnoj uporabi trebao zamijeniti ne samo MiG-21, već i MiG-27, MiG-29, Jaguar i Mirage 2000.

Svrha je povećati indijsko ratno zrakoplovstvo sa sadašnjih 30 do 32 eskadrile opremljene borbenim avionima na 39 i pol. Od toga je čak 21 eskadrila opremljena MiG-ovima 21. A za to nikako nije dovoljno samo 126 aviona. MMRCA avion će se smjestiti u sredinu, između velikog Su-30MKI i malenog Tejasa.

Osim zamjene ostarijih "dvadesetjedinica", MMRCA program ima i zadaću održati borbeni dio indijskog ratnog zrakoplovstva na što višoj razini. Iako se na prvi pogled čini da je jedini cilj indijske vojske ostati barem pola koraka ispred pa-

kistanske, indijski generali zapravo sve zabrinutije gledaju preko Himalaje, na sve brzi tehnološki razvoj kineske vojske i ratnog zrakoplovstva. Donedavno je nositelj snage pakistanskog ratnog zrakoplovstva bio američki lovac F-16A/B Fighting Falcon, koji je već nagrizlo vrijeme. No nedavno uspješno okončanje razvoja kinesko-pakistanskoga lako višenamjenskog aviona JF-17 Thunder (FC-1 Fierce Dragon) i pokretanje njegove proizvodnje u Pakistanu, te najave o mogućnosti kupnje najsuvremenijeg kineskog lovca J-10, ali i znatno suvremenijih F-16C/D Block

52+, uzne-mirile su in-dijske ge-nereale i poli-

tičare. Iako indijsko ratno zrakoplovstvo u operativnoj uporabi ima jedan od najboljih lovačkih aviona Su-30MKI (od planiranih 230, u operativnoj uporabi je oko 115 aviona), kao odgovor na JF-17 i mogućnost kupnje J-10 i F-16C/D Block 52+, pokrenut je MMRCA natječaj. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

S Valkyrie triput brže od zvuka

Iako je zastario i prije nego što je ušao u operativnu uporabu, XB-70 Valkyrie je pomogao pomaknuti granice zrakoplovne tehnologije

— Dražen MILIĆ —

Prenekad ljudi, iz raznoraznih razloga, naprave divovski korač naprijed, koji se kasnijim naraštajima čini gotovo nemoguć. Jedan od njih bio je let na Mjesec. Drugi, znatno manje spektakularan, iako ništa manje tehnički zahvaljevan, bio je razvoj prvoga strateškog bombardera sposobnog za let brzinama tri puta većim od brzine zvuka. Prije nego što je došlo do masovnije uporabe turbomlaznog pogona bombarderi su redovito bili sporiji od lovačkih aviona. Koliko je uporaba nove vrste motora promjenila odnose možda najbolje pokazuje primjer američkog bombardera B-36 Peacemaker, koji je uz šest klipnih motora Pratt & Whitney R-4360-53 dobio i četiri turbomlazna General Electric J47. Tako opremljen, B-36 je na velikim

visinama bio pokretljiviji i od znatno manjeg mlaznog lovca F-86 Sabre. Još veći napredak napravljen je na bombarderu B-47 Stratojet, opremljenog sa šest motora J47. Osim što mu je maksimalna brzina bila na razini tadašnjih lovačkih aviona (977 km/h), ni početna brzina penjanja nije mu bila ništa manja (23,7 m/s). Na žalost posada bombardera, lovački će avioni ubrzati probiti brzinu zvuka i opet postati brži.

Odgovor je bio B-58 Hustler, koji je sa samo četiri motora General Electric J79 mogao postići brzinu od 2240 km/h. Imao je uz to i borbeni polumjer djelovanja od čak 3220 kilometara. No, brzi razvoj sovjetskih lovačkih aviona i protuzračnih raketnih sustava velikog doleta uskoro je i Hustlera učinio

zastarjelim. "Umirovljen" je nakon samo deset godina operativne uporabe. Iako su početkom šezdesetih godina XX. stoljeća interkontinentalni balistički projektili s nuklearnim bojnim glavama preuzeли glavnicu zadaća odvraćanja, zapovjedništvo američkih strateških nuklearnih snaga ipak je htjelo i bombarder. I danas je upitno koliko im je bombarder zaista trebao, a koliko su htjeli demonstrirati američku tehnološku nadmoć nad Sovjetskim Savezom. Tu sumnju još više potvrđuje činjenica da su zatražili razvoj najnaprednijeg bombardera, koji je trebao letjeti tri puta brže od zvuka. Označili su ga kao Weapons System 110 (WS-110). ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Homo Volans, rani hrvatski avijatičari 1550.-1925.

Prva razmišljanja o letenju (I. dio)

Povijest zrakoplovstva ne započinje s konstrukcijama balona ili zrakoplova, nego s ljudima koji su počeli razmišljati o mogućnostima čovjekova leta. U ovom i sljedećem nastavku Homo Volansa, čitat ćete o hrvatskim pionirima "letačke misli"...

Leonard ELERŠEK

Već mnogo godina prije uzleta prvih aeronauta, znanstvenici su se u svojim teorijskim i filozofskim promišljanjima bavili problemom ljudskog leta. Među njima je bilo i Hrvata.

Vinko (Vicko) Paletin, Korčulanin (1508.-1571.), istaknuti teolog, povjesničar, pomorski teoretičar, kartograf, putopisac, pravnik i diplomat, u mladosti putuje u Španjolsku i preko nje u Srednju Ameriku. Stjecajem okolnosti, ondje kao vojnik sudjeluje u osvajanju poluotoka Yucatan 1541. godine. Nona napušta vojsku i ide u glavni grad Meksika gdje ulazi u dominikanski red. Od 1546. godine ponovno je u Europi, završava studij filozofije i studira teologiju u Bologni. Nekoliko godina potkraj 50-ih i početkom 60-ih godina 16. st. predaje matematiku i kozmografiju (astronomiju) na Accademia Olimpica u Vicenzi. Piše o razvoju znanosti, bavi se kartografijom i teorijom navigacije, izrađuje jedan od prvih globusa u povijesti i nevjerojatno preciznu kartu Piranejskog poluotoka. Godine 1554. prevodi na talijanski jezik knjigu Španjolca Pedra de Medina, Umijeće plovidbe (Arte de Navegar), a u predgovoru predviđa mogućnost letenja. Pa-

letin trijezno i dalekovidno govori o čovjekovoj sposobnosti da se snagom duha i inteligencijom izdigne iznad zemlje, koja je njegov prirodnji ambijent, te ovладa morem i zrakom, ili, prema njegovim riječima, da "od kopnenog bića postane voden, a na neki način i zračno biće". Jedan primjerak knjige čuva se u Povijesnom arhivu u Zadru.

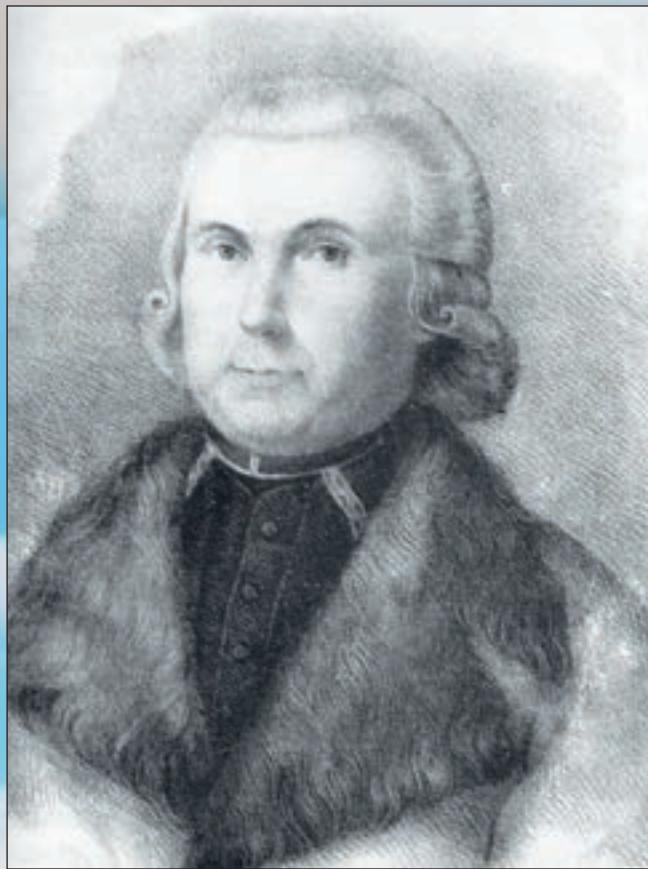
Znameniti Faust Vrančić (1551.-1617.), bio je najveći hrvatski izumitelj i konstruktor s prijelaza iz 16. u 17. stoljeće. Rođen je 1551. godine u

Šibeniku. Hrvatski homo universalis bio je čovjek visoka obrazovanja i širokih interesa, humanist, pravnik, jezikoslovac, filozof, filolog, polihistor, diplomat, kraljevski savjetnik, inženjer, vojnik i zapovjednik ugarskog grada Vesprema, a potkraj života svećenik i čanadski biskup.

Novi strojevi i Leteći čovjek

Faust Vrančić, kojega u Italiji nazazimo pod imenom Fausto Veranzio, a u Mađarskoj Faustus Verancsics, u Veneciji 1615. godine završava

svoje najznačajnije tehničko djelo pod naslovom Machinae novae (Novi strojevi). U njemu je prikazao skicu padobrana i opisao njegova načela. Padobran je prikazan na skici pod rednim brojem 37, s potpisom Homo Volans (Leteći čovjek). U popratnom objašnjenju Vrančić objašnjava: "Moj izum služi da bi čovjek mogao skočiti s nekog visokog mjesta i pritom se ne ozlijediti. Sastoji se od četiri letve, između kojih je razapeto platno i na četiri kraja visi uže. Čovjek se priveže na četiri kraja jedra (padobrana), pa se može bez opasnosti s tornja ili kojeg drugog mjesta sigurno spustiti. Ako je zrak miran, stvorit će se vjetar uslijed težine čovjeka koji pada, a platno će ga zadržati u padu, da ne padne naglo, nego da se malo-pomalo spušta na zemlju. Pri tome treba paziti da porastu čovjekove težine odgovara i povećanje površine platna." Vrančić je poslije

■ Fenomen letenja nadahnuo je i uglednog dubrovačkog isusovaca, latinista i pjesnika Brnu Džamanjića (1735.-1820.)

napravio padobran s kojim je izvodio pokuse. U poodmaklo životnoj dobi uspješno je skočio padobranom s tornja u Veneciji. O tome je zapisano: "Gomila svijeta je sa strahom promatrala neobične pripreme za skok.

Vrančić je pričvrstio kružne veze padobrana sebi o pojasa i hrapbro skočio. Skok je izvanredno uspio, a padobranac se bez ozljeda spustio na zemlju." Tim je riječima o Vrančićevu skoku svjedočio 1648. godine u svojoj knjizi ugledni znanstvenik i povjesničar dr. Charles J. Wilkins (1614.-1672.), engleski biskup i tajnik svjetski poznatoga londonskog kraljevskog društva za promicanje znanosti, Royal Society.

Prije Vrančića se i veliki Leonardo Da Vinci bavio isključivo teoretskim razmatranjem slične naprave, no njegova je bila piramidalnog oblika sa središnjim jarbolom (motkom). Za razliku od Vrančićeva izuma, Da Vinci je skica daleko od koncepta modernog padobrana.

Doba aerostata

Svekoliki razvoj znanosti, posebice kemije plinova, pronalazak vodika i sve uspješniji eksperimenti s modelima balona upućivali su na to da će letjelice lakše od zraka ispuniti čovjekov san o letenju.

Fenomen letenja nadahnuo je i književnike XVIII. stoljeća. Ugledni dubrovački isusovac, latinist i pjesnik **Brno Džamanjić**, lat. Bernardus Zamagna (1735.-1820.), rimske đak Bošković, oduševljen napretkom znanosti napisao je, i 1768. godine u Rimu objavio, spjev *Navis Aeria* ili Zračna lada. U njemu pjesničkim zanosom opisuje let zračnim brodom obješenim o četiri aerostatska balona. U 147 heksametara, razdijeljenih u dva pjevanja, uz glavnu temu opisuje i mnoge epizode prirodosuznivog značenja: Vacui horror; narav težine; Fontanelleov dijalog Sur la pluralit" des mondes; Kopernikova otkrića; Kolumbovo umijeće plovidbe; različitost magnetske deklinacije na pojedinim

■ Crtež zračne lade iz Džamanjićevog djela *Navis Aeria*

mjestima Zemlje; nedovoljno precizne metode za određivanje geografske duljine; Borellijeve aerodinamičke napomene o ptičjem letu; atmosferu zraka oko Zemlje i Mjeseca prema Newtonu i Boškoviću...

Njegovo djelo, prevedeno s latinskoga, započinje ovako:

ZRAČNA LAĐA

Kako vjetrima može i veslima gnjena lada

Zračnom po prostoru plovit, umijecem kojim se može

Ravnat po nebesima silnim, po latinskim mjestima pjesmom

Prvi objavit ču ja. Po srednjim poljima godi

Lebdjeti providnog zraka, uzletjet i lutat put neba

Besputnom kraju, povrh stijena Parnasa, povrh

Vrhova strmih. Moj pothvat nadhani, Uranijo divna!

Ako je Palada mogla sagradit prvi brod Argo

Koji se drznu preplovit val sve do meda,

Kohildo, božice, ti sagradi drugi sad Argo

*Koji će znati oblijetat po golemog neba prostranstvu,
Mene pouči u novom umijeću,
objasni mi novi*

Zakon uzdušne sile! Toliko će veća ti slava

Biti koliko će ova nadvisiti druge sve lađe,

Koliko visoki Olimp nadilazi duboko more.

Taj stari znanstveno-fantastični napis ugledao je svjetlo dana pet godina prije prvog leta balona s ljudskom posadom, a osobito su popularnost doživjele njegove obnovljene naklade, kada je Europa ushićena letovima prvih balonara.

Godina 1783. bila je prijelomna u povijesti zrakoplovstva, a posebno u svijetu balonstva. U

Francuskoj se već niz godina izvode pokusi sve većim letjelicama lakšim od zraka i bilo je pitanje dana kada će se prvi čovjek vinuti u zrak. Francuz de Rozier

15. listopada 1783. uzlijeće vezanim balonom na topli zrak braće Montgolfier. Rozier će, zajedno s markizom D'Arlandeom, uzletjeti slobodnim balonom već 21. studenoga iste godine. Francuzi Charles i Robert lete balonom ispunjenim vodikom 1. prosinca 1783. godine. Džamanjićev učitelj, latinist Rajmund Kunić, primjećuje da je stvarnost nadmašila mit te u latinskom epigramu slavi dosege galskih letača:

GRČKOJ, O FRANCUSKOM IZMU ZRAČNOG BRODA

Što se ti Dedala letom toliko hvestaš, o Grčka?

Francuska jedina zna plovit zračni kroz val:

Tako te svojom slavom pobjeđuje Francuska,

Kako povijesne istine sjaj lažni pobjeđuje mit.

Ipak, treba napomenuti da, prema mnogim izvorima, prvi uspješan let balonom nije izveo Francuz. U Madridu i Lisabonu letio je još 1709. godine brazilski isusovac don **Bar-tolomeo Laurenzo Gusmao** (1675.-1724.). ■

John J. Mearsheimer, Stephen M. Walt: Izraelski lobi i američka vanjska politika, Alfa, Zagreb, 2008.

"Izraelski lobi" Johna J. Mearsheimera sa Sveučilišta u Chicagu i Stephena M. Walta s *John F. Kennedy School of Government* Sveučilišta Harvard jedan je od najkontroverznijih članaka u novije vrijeme. Prvi put objavljen u časopisu "London Review of Books" u ožujku 2006., esej je izazvao istodobno zgrožene krikove i zahvalno klanjanje zato što se pozabavio jednim od najvećih tabua u Americi - utjecajem izraelskog lobija na vanjsku politiku Sjedinjenih Američkih Država. Prema časopisu "The New York Time Magazine", esej je "udario u krugove koji oblikuju javno mnjenje brzinom mlađnjaka".

U ovome djelu iznimne važnosti Mearsheimer i Walt sada produbljuju i proširuju svoje tvrdnje te se usredotočuju na najnoviji razvoj dogadaja na Bliskom istoku. Opisuju upravo nevjerojatnu razinu materijalne i diplomatske potpore što je Sjedinjene Države pružaju Izraelu te tvrde kako se takva potpora ne može u cijelosti objasniti ni strateškim ni moralnim razlozima. Izniman odnos dviju država razvio se uglavnom kao rezultat političkog utjecaja labavo povezane koalicije pojedinaca i organizacija koji aktivno rade na tome da usmjere kormilo američke vanjske politike u proizraelskom smjeru.

Autori provokativno tvrde da izraelski lobi ima dalekosežan utjecaj na stav koji su Sjedinjene Države zauzele diljem Bliskog istoka (u Iraku, Siriji, Iranu i Libanu) i prema izraelsko-palestinskom sukobu te da je politika kakvu je zagovarao lobi duboko pogubna za američke nacionalne interese ali i za dugoročnu sigurnost Izraela. Utjecaj lobija također pogarda američke odnose s važnim saveznicima i povećava opasnost koja od globalnog džihadističkog terora prijeti svim državama svijeta.

Pišući za "The New York Review of Books", Michael Massing je izjavio: "Otkako je časopis Foreign Affairs objavio 'Sukob civilizacija' Samuela Huntingtona 1993., nijedan akademski esej nije eksplodirao takvom silinom." Objavljanje knjige "Izraelski lobi i američka vanjska politika" sigurno će proširiti raspravu u trenutku u kojem ne postoji preča tema od američke uloge na Bliskom istoku.

Izložba vojnih fotografija u Galeriji "Badrov"

Uoči Dana neovisnosti, u utorak **7. listopada u 20 sati** u Galeriji "Badrov" u Zagrebu, Trg žrtava fašizma 1, bit će otvorena izložba vojnih fotografija autora **Davora KIRINA i Tomislava BRANDTA**.

Izložba pod nazivom **VOJSKA POBJEDNIKA** priređena je pod pokroviteljstvom Ministarstva obrane, a otvorena je do **18. listopada**, radnim danom od 10 do 14 i od 16 do 20 sati te subotom od 9 do 14 sati. Ulaz slobodan.

FILMOTEKA

Kino Lika

- hrvatska drama (2008.)
- trajanje: 122 min
- redatelj: Dalibor Matanić
- produkcija: Kinorama
- uloge: Krešimir Mikić (Mika), Areta Čurković (Olga), Ivo Gregurević (Joso)

Kino Lika prvi je hrvatski film što je stigao u redovnu distribuciju. Na pulskom festivalu osvojio je nagrade za glavnu i sporednu žensku ulogu, obje potpuno zasluzene. Areta Čurković antologiski je ušla pod kožu nesretne Olge, dok je Nada Gaćešić-Livaković kao njezina filmska strina ostvarila najbolju ulogu u karijeri. *Kino Lika* mogao bi se opisati kao omnibus. Tri priče koje nemaju gotovo ništa zajedničko, veže ih samo prebivalište - okrutna, zaostala sredina. Najviše vremena potrošeno je na perspektivnog nogometara Miku. Darovit na travnjaku, Mika je ostao zakinut na drugim poljima. Njegova blaga retardiranost prouzročit će niz nesretnih događaja, ali, nažalost, svih odreda predvidljivih i, meni barem, neganutljivih. Ovaj put Krešimir Mikić nije bio na razini na kojoj smo ga navikli gledati posljednjih godina. Druga priča prati Olgu, koja proživljava tipičnu sudbinu zapuštene devojke čiji se snovi ruše u klužu realnosti. Najsnažnija, a o njoj se, nažalost, najmanje piše, jest priča o zatucanom Josi, koji ne želi prihvati da je počelo 21. stoljeće. On tlači svoju obitelj, a ona mu bez obzira na sve ostaje vjerna do kraja. Još jedna maestralna kreacija Ive Gregurevića, definitivno najboljega živućeg hrvatskog glumca.

Provincija je surova, ne prašta i ne zaboravlja. Najbolje se to vidi u pjesmama lokalnih glazbenika, koji, u maniri starogrčkog kora, ne prežu ogoliti tuđe probleme i svojim stihovima ubadati gdje najviše boli. Najviše mi smeta populističko uvođenje referendumu i ostale *dernek ili kung fu* scene, gdje se Ličani prikazuju kao gomila debila. Nažalost, slično kao i Brešan u *Nije kraj*, Matanić je oduvijek naginjaо podilaženju publici. Naši redatelji valjda nikad neće shvatiti da film nije mađarica pa neprestano slažu kore tragedije sladeći ih šaljivim doskočicama. Peti je to film Dalibora Matanića i možemo reći da nas njime nije iznenadio. Sve što je radio dobro ili nedobro prije u ovom filmu je učinio na isti način. *Kino Lika* je solidno režiran film, ali svoj napredak i medijski prostor ne bi trebao tražiti u šokantnim scenama i vulgarnim reklamama. Ako nastavi ovako, uči će u labirint predvidljivosti, koja će prije ili kasnije odbiti, kako kritiku tako i publiku.

Leon RIZMAUL

Filatelistička izložba u MORH-ovoј galeriji

U utorak, **7. listopada**, s početkom **u 18 sati**, u Galeriji "Zvonimir", Bauera 33, bit će **otvorena filatelističke izložbe ZAGREB '08**. Godišnja izložba članova Hrvatskoga filatelističkog društva Zagreb priređena je također povodom Dana neovisnosti, a može se pogledati do **17. listopada**, radnim danom od 11 do 18 i subotom od 10 do 12 sati. Ulaz slobodan.

6. listopada 1981.

Attentat na vojnom mimohodu

Tijekom vojnog mimohoda u Kairu 6. listopada 1981. muslimanski su ekstremisti ubili egipatskoga predsjednika **Anwara Al-Sadata**. Sadat je na mimohodu ponosno gledao svoje elitne postrojbe, ne sluteći što ga čeka, sve dok se jedan oklopnjak nije neočekivano zaustavio ispred tribine. Narednik **Husein Abas** munjevito je podigao pušku i prvim metkom usmrtio svoga vrhovnog zapovjednika pogotkom u vrat. Istog trenutka iz vozila su iskočila trojica vojnika i granatama zasula visoke dužnosnike, pucajući iz kalašnjikova kao da su na streljani. Nevideni pokolj trajao je samo dvadesetak sekundi. Iznenadeni tjelesni čuvari tek su tada uzvratili vatru, ali se svečana tribina već pretvorila u krvavo razbojište. Sadat je, inače, 1973. pokrenuo relativno uspješan rat protiv **Izraela**. Nakon rata, uz posredovanje **SAD-a**, počeo je pregovore o miru, i napisljektu sklopio sporazum što je ekstremiste potaknulo da ga ubiju.

8. listopada 1912.

Započeo I. balkanski rat

Mlade države s Balkanskog poluotoka (**Bugarska, Crna Gora, Grčka, Srbija**), koje su tijekom XIX. stoljeća stekle neo-

visnost od **Turskog Carstva**, počele su se međusobno dogovarati o savezništvu usmjerenom na potpuno istjerivanje **Turaka** s europske strane **Bospora**. Nakon austro-

garske aneksije **Bosne i Hercegovine** 1908. godine, **Makedonija i Albanija** jedine su ostale pod vrhovnim turskim nadzorom. Balkanske saveznice, sve osim Crne Gore, svojatale su Makedoniju kao svoj teritorij, no svejedno su se 1912. dogovorile i bilateralnim sporazumima načelno složile o podjeli teritorija nakon istjerivanja Turaka. Osim toga, neke su države potpisale savezničke vojne ugovore kako bi bile što sigurnije u ratu protiv Turaka. Potkraj rujna i početkom listopada, sve zemlje upletene u krizu mobilizirale su vojsku, a lavinu je pokrenula 8. listopada 1912. Crna Gora, objavivši rat **Osmanskom Carstvu**. U sljedećih desetak dana, rat su objavile i ostale balkanske saveznice. Rat je nakon pola godine zaključen u **Londonu** potpunim turskim porazom, a nepomirljive razlike među balkanskim saveznicama zbog pretenzija na Makedoniju ubrzo su prouzročile i **II. balkanski rat**.

Leon RIZMAUL

WEB INFO

www.hcr.hr

Internetska stranica **Hrvatskog centra za razminiranje** je zaslužuje pozitivnu ocjenu. Naravno, s obzirom na osjetljivost uloge Centra, bitno je da stranica prije svega bude INFORMATIVNA. A ona takva i jest, počevši od zaista redovitog osvježavanja vijesti pa do svakojakih informacija vezanih za postupke razminiranja, tvrtke koje rade u **Hrvatskoj**, radne strojeve, međunarodne kontakte, natječaje... Priložena je i mala fotogalerija, no na nju se odnosi i najveći prigovor stranici: svakako bi trebala biti bogatija, sa slijekama veće rezolucije. No, čini se da je to kronični problem hrvatskih web-siteova.

Najvažniji je ipak prikaz minske situacije u Hrvatskoj, i to po županijama. Nažalost, još mnogi dijelovi *Lijepe Naše* nisu sigurni za slobodno hodanje, što su na najtragičnije načine iskusili već mnogi naši građani. Uz *klasične* karte, uvid u minsku situaciju još je precizniji preko nedavno pokrenutog podlinka **MISportal**. Iako je još u fazi isprobavanja, vidi se da je riječ o vrlo praktičnom pregledavanju: tehnikama zumiranja i *surfanja* po zemljovidu RH dobit će te precizne prikaze. Iako vam oni mogu itekako pomoći, ipak pazite gdje stajete!

Domagoj VLAHOVIĆ

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Jomo Kenyatta bio je prvi:

- A kralj Kenije
- B predsjednik Kenije
- C protektor Kenije

2. Afričkog državnika Kwame Nkrumaha vežemo uz:

- A Obalu Bjelokosti
- B Tanzaniju
- C Ganu

3. Srednjoafrički šef države Jean-Bedel Bokassa tražio je da ga se oslovljava:

- A gospodine predsjedniče
- B vaše carsko visočanstvo
- C veliki vođa

4. Kontroverzni aktualni predsjednik Zimbabvea zove se:

- A Robert Mugabe
- B Joseph Msika
- C Canaan Banana

5. Poznati afrički antikolonijalni vođa iz Konga bio je:

- A Yobes Ondieki
- B Patrice Lumumba
- C John Ngugi

Rešenje: 1b 2c 3b 4b 5c

SAVRŠENA PRECIZNOST*

BEAMSHOT
LASER SIGHT & TACTICAL LIGHT SYSTEMS

